

Nóg meer plezier van De Nationale Voorleesdagen

ONDERZOEK NAAR DE BEKENDHEID, HET GEBRUIK EN
DE WAARDERING VAN DE NATIONALE VOORLEESDAGEN ONDER
PEDAGOGISCH MEDEWERKERS EN LEERKRACHTEN

Kantar Public

o n d e r z o e k s p u b l i c a t i e

Lezen

STICHTING LEZEN

Nóg meer plezier van De Nationale Voorleesdagen

Onderzoek naar de bekendheid, het gebruik en de
waardering van De Nationale Voorleesdagen
onder pedagogisch medewerkers en leerkrachten

Colofon

Stichting Lezen
Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam
020 – 623 05 66
www.lezen.nl
info@lezen.nl

Auteurs

Suzanne Plantinga & Marit van Zon (Kantar Public)

Vormgeving cover

Lijn 1 Haarlem, Ramona Dales

Citeren als: Kantar Public (2019). *Nóg meer plezier van De Nationale Voorleesdagen. Onderzoek naar de bekendheid, het gebruik en de waardering van De Nationale Voorleesdagen onder pedagogisch medewerkers en leerkrachten*. Amsterdam: Stichting Lezen.

©2019 Stichting Lezen, Amsterdam

Inhoud

Voorwoord	1
Managementsamenvatting	2
1 Inleiding	5
2 Kinderopvang en basisonderwijs zijn zeer positief over De Nationale Voorleesdagen	9
3 Niet alle materialen worden optimaal benut	19
4 De campagne wordt grotendeels intern voorbereid en er is geen duidelijk startmoment	22
5 De kinderopvang lijkt meer uit de campagne te halen dan het basisonderwijs	27
6 Niet-deelnemers zien de waarde van De Nationale Voorleesdagen minder, maar zijn wel positief	29
7 Tot slot	33
Bijlage 1 Overige vragen	34
Bijlage 2 Onderzoeksverantwoording	40

Voorwoord

“Eend was mopperig. De vijver was opgedroogd, dus ze kon niet zwemmen en ze had niemand om mee te spelen. Een klein grijs wolkje verscheen boven haar hoofd en volgde haar overal.” Zo begint het prentenboek *Moppereend* van Joyce Dunbar en Petr Horáček. In *Moppereend* wordt Eend steeds mopperiger. Ze heeft nergens zin in: ze wil niet gaten graven met Hond, niet met Varken in de modderpoel spelen, niet kraaien met Haan en niet huppen met Konijn. Ze wil niks. Het eerst nog kleine wolkje boven haar hoofd wordt alsmaar groter en groter...

“Een mopperboek om vrolijk van te worden!,” zo luidt de omschrijving van het boek. Gelukkig maar, want dát is de bedoeling. Als Prentenboek van het Jaar 2020 speelt *Moppereend* een centrale rol tijdens De Nationale Voorleesdagen, die in 2020 voor de zeventiende keer georganiseerd worden. Deze campagne heeft als doel om voorlezen aan kinderen van nul tot zes jaar te stimuleren en hen zo het plezier van lezen te leren ontdekken. Kinderopvangcentra en basisscholen organiseren gedurende de campagne speciale voorleesactiviteiten en besteden extra aandacht aan lezen. Ieder jaar trapt de campagne af met het inmiddels traditionele Nationale Voorleesontbijt.

Om beter zicht te krijgen op de betekenis van De Nationale Voorleesdagen heeft Kantar Public in opdracht van Stichting Lezen een enquête uitgezet onder de (beoogde) deelnemers van de campagne: pedagogisch medewerkers en leerkrachten uit groep 1 en 2 van het basisonderwijs. De enquête werd direct na afloop van de Nationale Voorleesdagen 2019 verspreid en was toegespitst op deze editie. De resultaten van dit onderzoek vindt u in de voorliggende rapportage.

De Nationale Voorleesdagen kunnen met recht een succes genoemd worden. De campagne is bij een ruime meerderheid van de instellingen bekend, er worden veel activiteiten georganiseerd, en ook de campagnematerialen worden vaak benut. Maar er is natuurlijk altijd ruimte voor verbetering. Op basis van de bevindingen uit het onderzoek geeft Kantar Public aanbevelingen voor accentverschuivingen.

Deze aanbevelingen nemen wij ter harte, en ook de komende jaren gaan wij samen met de CPNB aan de slag om van de Nationale Voorleesdagen een blijvend succes te maken. Wij danken alle bibliotheken, boekhandels, theaters, scholen, kinderopvangcentra, ouders en enthousiaste voorlezers die De Nationale Voorleesdagen ieder jaar weer tot een feestje maken. Ons hoort u niet mopperen.

Gerlien van Dalen
Directeur-bestuurder Stichting Lezen

Managementsamenvatting

Sinds 2003 organiseert de CPNB jaarlijks op initiatief van Stichting Lezen de campagne De Nationale Voorleesdagen. Deze campagne heeft als doel om het voorlezen aan jonge kinderen in de kinderopvang en het basisonderwijs te stimuleren. Om de bekendheid, het gebruik en de waardering van de campagne in kaart te brengen, voerde Kantar Public in opdracht van Stichting Lezen een surveyonderzoek uit onder pedagogisch medewerkers en onderbouwleerkrachten.

Kernbevindingen van het onderzoek

Kinderopvang en basisonderwijs zijn zeer positief over De Nationale Voorleesdagen

De Nationale Voorleesdagen zijn zeer bekend en heel veel basisscholen en kinderopvanginstellingen geven aan een of meer activiteiten te hebben georganiseerd in het kader van De Nationale Voorleesdagen 2019. Bijna geen enkele deelnemer deed voor het eerst mee. Naast bekendheid is ook het belang van De Nationale Voorleesdagen groot: bijna iedereen vindt (jaarlijks) meedoen aan deze campagne (zeer) belangrijk. De meest genoemde reden om deel te nemen is om het voorlezen (door ouders) te stimuleren.

De materialen van De Nationale Voorleesdagen worden vaak gebruikt en hoog gewaardeerd

De meest gebruikte materialen van de campagne zijn het Prentenboek van het Jaar, de campagneposters, de voorleesknauffel en de kleurplaten. Deze materialen worden ook door bijna iedereen die ze gebruikte zeer goed gewaardeerd. Instellingen die materiaal van de campagne gebruikten, vinden dit materiaal ook zeer belangrijk om een goede en gemakkelijke editie van de Voorleesdagen te kunnen organiseren. Een op de drie instellingen gebruikt naast het beschikbare materiaal ook ander (voornamelijk eigen) materiaal.

Niet alle materialen worden optimaal benut

Het Prentenboek van het Jaar wordt door bijna iedereen voorgelezen, maar slechts de helft van de deelnemers gebruikt bijvoorbeeld ook de voorleesknauffel. De *augmented reality* in de app bij het Prentenboek van het Jaar wordt door maar een op de tien ingezet om het boek op een andere manier voor te lezen. Van de Prentenboek TopTien wordt in de kinderopvang voornamelijk het Prentenboek van het Jaar voorgelezen. In het basisonderwijs leest men vaker ook de andere boeken. De speeltips, het online lesmateriaal en de map met lessuggesties zijn relatief onbekende en minder gebruikte onderdelen van de campagne.

De campagne wordt grotendeels intern voorbereid en kent geen duidelijk startmoment

In het basisonderwijs is de leescoördinator samen met de leerkracht groep 1-2 verantwoordelijk voor de voorbereiding op en de organisatie van De Nationale Voorleesdagen. De directie is betrokken bij de besluitvorming. In de kinderopvang is besluitvorming, voorbereiding en organisatie voornamelijk in handen van de pedagogisch medewerker. Een eventuele samenwerking wordt meestal gezocht met de bibliotheek of de boekhandel. Hoewel een samenwerking met de bibliotheek wordt aangeraden, werkt een op de drie instellingen niet buiten de school/opvang samen aan de organisatie van de campagne. Er is voor instellingen geen duidelijk startmoment van de voorbereiding op de campagne. Een duidelijke start van de campagne zelf is het Voorleesontbijt, dat

vaak ook de grootste campagneactiviteit is. In de voorbereiding is echter geen duidelijke start of tijdlijn te ontdekken.

De kinderopvang lijkt meer uit de campagne te halen dan het basisonderwijs

In de kinderopvang is zowel de voorbereiding als de uitvoering actiever dan in het basisonderwijs. Dat is opvallend, want hoewel de kinderopvang weliswaar een gratis campagnepakket ontvangt, is dat niet zo uitgebreid als het betaalde pakket in het basisonderwijs. Mogelijk speelt in het basisonderwijs mee dat er ook andere 'grote' voorleesactiviteiten zijn in het jaar, waardoor scholen een keuze maken.

Instellingen met BoekStart in de kinderopvang of de Bibliotheek op school doen vaker mee

Deelnemers aan de leesbevorderingsprogramma's BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek op school zijn bekender met en nemen actiever deel aan De Nationale Voorleesdagen dan scholen en kinderopvanginstellingen die niet aan deze programma's meedoen. Dit uit zich in de volgende significante verschillen:

- Deelnemers aan BoekStart in de kinderopvang zijn vaker bekend met De Nationale Voorleesdagen en het Nationale Voorleesontbijt.
- Deelnemers aan de Bibliotheek op school zijn vaker bekend met het Nationale Voorleesontbijt.
- De bekendheid van de meeste materialen van De Nationale Voorleesdagen is hoger onder de deelnemers van BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek op school.
- De deelnemers aan de programma's hebben vaker activiteiten ondernomen in het kader van De Nationale Voorleesdagen.
- Deelnemers aan BoekStart in de kinderopvang hebben vaker gebruikgemaakt van de voorleeskuffel.
- Deelnemers aan Boekstart in de kinderopvang betrekken vaker een voorleescoördinator bij de besluitvorming en deze is ook vaker verantwoordelijk voor de voorbereiding.
- Deelnemers aan BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek op school werken vaker samen met de bibliotheek.
- Deelnemers aan BoekStart op de kinderopvang betrekken ouders vaker bij de voorleesactiviteiten, nemen De Nationale Voorleesdagen vaker op in een (jaar)agenda of planning en stellen vaker een begroting op.

Niet-deelnemers zien de waarde van De Nationale Voorleesdagen minder, maar zijn wel positief. Een kwart van de ondervraagde medewerkers in de kinderopvang en het basisonderwijs heeft aangegeven (nog) niet te hebben deelgenomen aan De Nationale Voorleesdagen. De meest genoemde reden om niet deel te nemen aan De Nationale Voorleesdagen is 'wij doen al heel veel aan voorlezen'. In het basisonderwijs speelt daarnaast ook tijdgebrek een rol (reden nummer twee, maar wel op grote afstand van de meest genoemde reden). Ook geven relatief veel mensen aan eigenlijk niet te weten waarom ze niet hebben meegedaan aan De Nationale Voorleesdagen. Bijna alle ondervraagden laten weten dat ze graag mee zouden willen doen aan een volgende editie. Over het materiaal zijn de ondervraagden minder enthousiast. De Prentenboek TopTien, het Prentenboek van het Jaar en de voorleeskuffel spreken een groot deel van de ondervraagden aan; over de overige materialen is het enthousiasme iets lager, maar zeker niet negatief.

Aanbevelingen voor kleine accentverschuivingen

De campagne De Nationale Voorleesdagen is bekend, heeft veel deelnemers en wordt positief gewaardeerd. Het is dus ook niet noodzakelijk om grootschalige veranderingen in de campagne door te voeren. Wel bieden de resultaten van dit onderzoek aanknopingspunten voor Stichting Lezen om eventueel enkele accentverschuivingen toe te passen, zodat scholen en kinderopvanginstellingen het materiaal van de campagne nog beter kunnen benutten. We geven enkele aanbevelingen.

Aanbeveling	Toelichting
Werk aan bekendheid en stimuleer vervolgens het gebruik van de lestips en de speelsuggesties.	We zien dat de bekendheid en het gebruik van de lestips en speelsuggesties achterblijven op de bekendheid en het gebruik van de 'opvallende' materialen, zoals het Prentenboek van het Jaar en de voorleesknuffel. Het verdient daarom aanbeveling om allereerst te werken aan de bekendheid van deze waardevolle materialen en vervolgens duidelijker te maken wat je allemaal rondom het voorlezen van het boek kunt doen aan spellen en lessen. Verwerking naar aanleiding van het voorlezen is belangrijk en op dit punt kan er meer uit De Nationale Voorleesdagen gehaald worden bij veel scholen en kinderopvanginstellingen. Zo kan er bijvoorbeeld al een lestip of suggestie worden opgenomen in de informerende brief voor de kinderopvang.
Spoor de kinderopvang aan om de boeken uit de Prentenboek TopTien te lenen bij de bibliotheek en deze ook voor te lezen.	In de kinderopvang wordt voornamelijk het Prentenboek van het Jaar gebruikt en minder dan in het basisonderwijs de rest van de Prentenboek TopTien. De kinderopvang schaft vaker een boek aan, maar dat is dus alleen het Prentenboek van het Jaar. Adviseer de kinderopvang om meer boeken uit de Prentenboek TopTien te lenen en te gebruiken tijdens De Nationale Voorleesdagen.
Houd de communicatiemomenten zoals ze zijn, maar overweeg stevigere inzet.	Het onderzoek geeft geen aanleiding om het moment van communicatie te veranderen (eind van het kalenderjaar het pakket versturen). Veel scholen weten niet wanneer ze iets hebben vernomen van De Nationale Voorleesdagen, dus een stevigere inzet is te overwegen.
Bied handvatten voor samenwerking met bijvoorbeeld de bibliotheek	Hoewel het aangeraden wordt om voor de organisatie en uitvoering van De Nationale Voorleesdagen samen te werken met de bibliotheek, doet een op de drie ondervraagden dit niet. Maak duidelijk wat de rol en meerwaarde van de bibliotheek kan zijn en stimuleer dat partijen elkaar opzoeken.

1 Inleiding

Stichting Lezen organiseert samen met de CPNB ieder jaar De Nationale Voorleesdagen. In 2019 vond deze campagne plaats van 23 januari tot en met 2 februari. De Nationale Voorleesdagen zijn gericht op de jongste (nog niet zelf lezende) kinderen op basisscholen en kinderopvanginstellingen. Het bestaat uit een voorleesontbijt als aftrap en diverse andere activiteiten in het kader van voorlezen gedurende de rest van de week. Het CPNB (Stichting Collectieve Propaganda voor het Nederlandse Boek) stelt de materialen ter beschikking in het kader van de campagne. Kinderopvanginstellingen en basisscholen organiseren vervolgens zelf (voorlees)activiteiten binnen en buiten de kinderopvang/school.

Basisscholen kunnen een pakket bestellen waarmee ze De Nationale Voorleesdagen op hun school kunnen vormgeven. Dit pakket bestaat uit (online en fysieke) materialen, zoals lessen bij de Prentenboek TopTien, toegang tot aanvullend online lesmateriaal, de mini-editie van het Prentenboek van het Jaar, een campagneposter en een kleurplaat. De kinderopvang ontvangt een gratis pakket met onder andere materialen waarmee op de kinderopvanginstelling een Voorleesontbijt feestelijk aangekleed kan worden en ansichtkaarten voor ouders. Ook zit in dit pakket een verwijzing naar de online speeltips om leuke dingen te doen naar aanleiding van het voorlezen.

De campagne bestaat al zo'n 16 jaar en geniet een grote bekendheid. In grote lijnen is de opzet altijd hetzelfde gebleven. Dit jaar bestaat de behoefte om te verkennen hoe basisscholen en kinderopvanginstellingen De Nationale Voorleesdagen eigenlijk beleven. Doel van dit onderzoek is nagaan of kleine accentverschuivingen in de (aanloop naar) de campagne basisscholen en kinderopvanginstellingen kunnen stimuleren om meer uit de campagne te halen. De hoofdvraag en daarmee samenhangende subvragen van dit onderzoek luiden dan ook als volgt:

Hoe kan Stichting Lezen ervoor zorgen dat het basisonderwijs en de kinderopvang de campagne De Nationale Voorleesdagen nog beter benutten?

1. Bekendheid, betekenis en waardering Nationale Voorleesdagen	2. Gebruik van de campagne: organisatie, gebruik materiaal, gebruik ander materiaal, behoefte	3. Triggers en barrières
▪ In hoeverre is men bekend met De Nationale Voorleesdagen? ▪ Wat betekent de campagne voor basisscholen/kinderopvang? ▪ In hoeverre kent men de website/social media van De Nationale Voorleesdagen?	▪ Hoe worden De Nationale Voorleesdagen georganiseerd? Wie is waarvoor verantwoordelijk, wanneer wordt gestart met voorbereidingen,	▪ Waarom doen basisscholen en kinderopvanginstellingen mee aan De Nationale Voorleesdagen? In welke context doen ze mee, zit het ingebed in een groter plan, is stimuleren van (voor)lezen een duidelijk doel?

▪ In hoeverre kent men de verschillende onderdelen van de campagne? ▪ Hoe waardeert men de campagne en de verschillende onderdelen?	▪ hoe bereidt men dit voor? ▪ Welke materialen worden gebruikt? Officieel campagnemateriaal of ook ander materiaal? Wat dan en van wie? ▪ Welke materialen en activiteiten van de campagne worden gebruikt en hoe worden die gebruikt? ▪ Welke activiteiten worden georganiseerd? En hoe gebeurt dat?	▪ Wat zijn barrières voor deelname?
--	--	---

Om deze vragen te beantwoorden heeft Stichting Lezen onderzoek laten uitvoeren door Kantar Public. Het betreft een online kwantitatief onderzoek onder pedagogisch medewerkers in de kinderopvang en onder leerkrachten van groep 1 en 2. Er zijn vragen gesteld over de volgende onderwerpen:

- Bekendheid van de campagne
- Gebruik van de campagnematerialen
- Waardering van de campagne
- Voorbereiding en uitvoering van de campagne
- Samenwerkingen binnen en buiten de instelling
- Redenen om wel of niet met de campagne mee te doen

De onderzoeksverantwoording is als bijlage opgenomen bij dit rapport (zie pagina 39), waarin is te lezen hoe respondenten zijn geworven, welke steekproefbronnen zijn gebruikt en welke respons per doelgroep is behaald.

Deze rapportage laat de belangrijkste uitkomsten zien waarmee Stichting Lezen en de CPNB De Nationale Voorleesdagen nog beter kunnen laten aansluiten op de wensen van de doelgroepen in het basisonderwijs en in de kinderopvang. In de volgende hoofdstukken werken we de inzichten en aanbevelingen uit aan de hand van de resultaten van het online onderzoek.

Leeswijzer

De resultaten van dit onderzoek zijn zowel op totaalniveau gepresenteerd (weergegeven voor alle deelnemers) als (waar relevant) uitgesplitst naar doelgroep (basisschool en kinderopvang) en naar deelname aan BoekStart in de kinderopvang of de Bibliotheek *op school* (deelname ten opzichte van

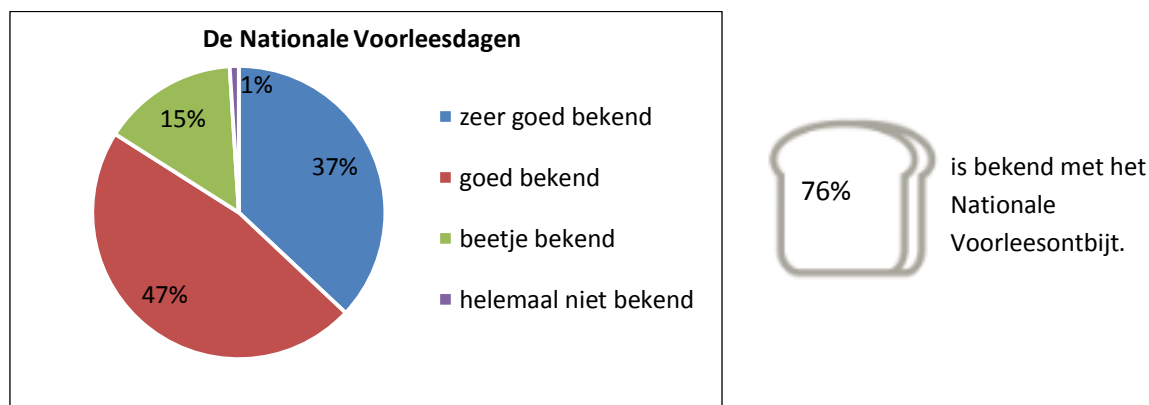
geen deelname). Deze verschillen zijn in het rapport benoemd. Uitsplitsingen zijn alleen gerapporteerd wanneer de verschillen significant zijn (95% betrouwbaarheidsinterval). We behandelen de volgende onderwerpen in de rapportage: bekendheid, deelname/gebruik, waardering, het optimaal benutten van materialen, voorbereiding en samenwerking tijdens de voorbereiding, verschillen tussen kinderopvang en basisonderwijs, en niet-deelnemers. In de hoofdstukken wordt telkens ook aandacht geschonken aan verschillen tussen instellingen die meedoen aan de leesbevorderingsprogramma's Boekstart in de kinderopvang of de Bibliotheek op school en instellingen die dat niet doen.

2 Kinderopvang en basisonderwijs zijn zeer positief over De Nationale Voorleesdagen

De Nationale Voorleesdagen zijn zeer bekend (84%) en heel veel basisscholen en kinderopvanginstellingen geven aan een of meer activiteiten te hebben georganiseerd in het kader van de editie van 2019 (73%). Er is vaak sprake van jaarlijkse deelname (78%); bijna geen enkele deelnemer deed voor het eerst mee (6%). Naast bekendheid is ook het belang van De Nationale Voorleesdagen groot: bijna iedereen vindt (jaarlijks) meedoen aan deze campagne (zeer) belangrijk (92%).

Bekendheid De Nationale Voorleesdagen en Voorleesontbijt zeer hoog, speel- en leestips relatief onbekende onderdelen van de campagne

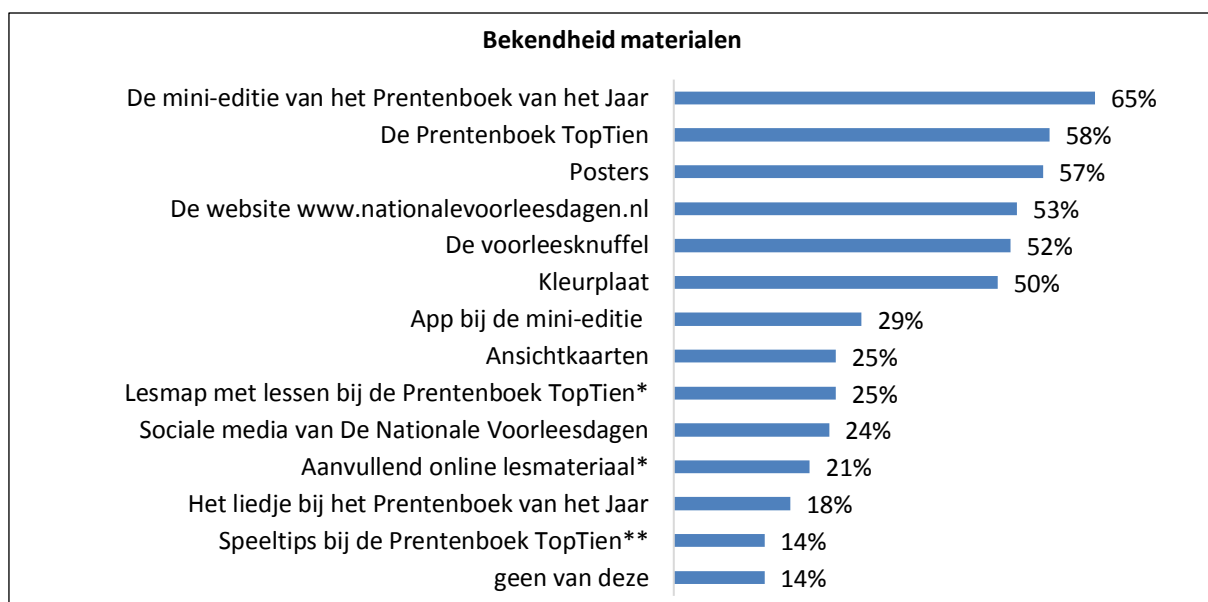
In de kinderopvang en in de onderbouw van het basisonderwijs (vanaf nu: basisonderwijs) is er bijna niemand (1%) die De Nationale Voorleesdagen niet kent. Een overgrote meerderheid (84%) is er goed of zeer goed mee bekend.

Figuur 1a/b. De Nationale Voorleesdagen en het Nationale Voorleesontbijt zijn erg bekend in onderwijs en kinderopvang

Deelnemers van het leesbevorderingsprogramma BoekStart in de kinderopvang zijn vaker bekend met De Nationale Voorleesdagen (94%) dan niet-deelnemers (79%). Het Nationale Voorleesontbijt is vaker bekend bij deelnemers van Boekstart in de kinderopvang (88%) en de Bibliotheek *op school* (84%) dan op basisscholen (73%) en kinderopvanginstellingen (72%) die niet aan deze programma's meedoen.

In onderstaande grafiek is de bekendheid met de verschillende materialen uit de pakketten opgenomen. De prentenboeken zijn het bekendst. Speeltips, lessen en aanvullend online lesmateriaal zijn relatief onbekende materialen.

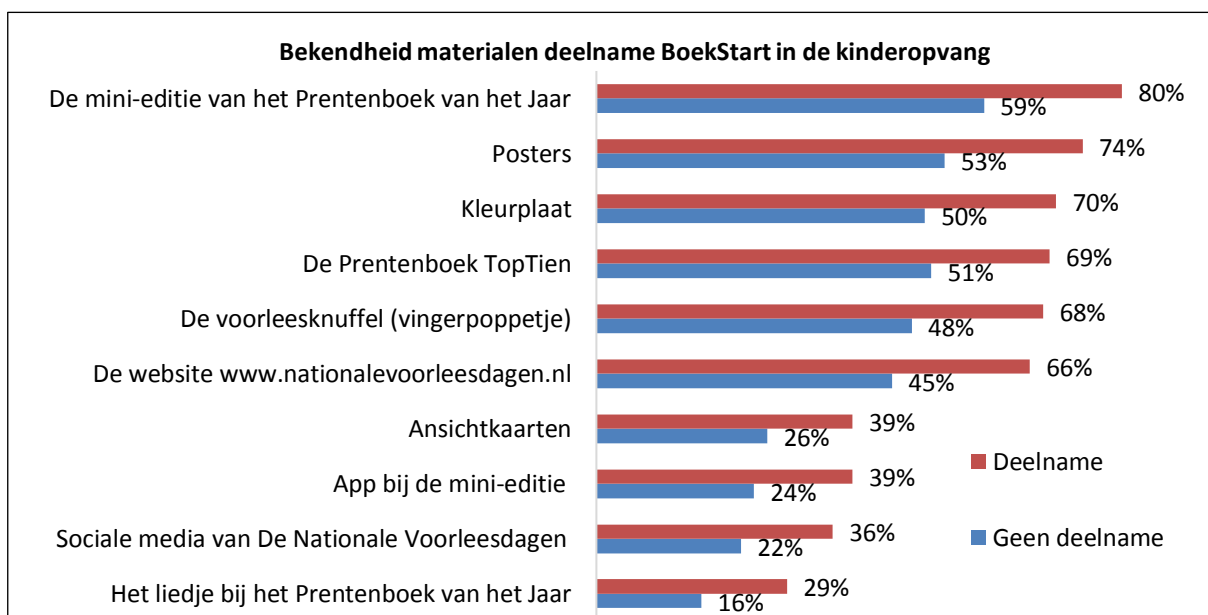

*Alleen voorgelegd aan basisschool, ** Alleen voorgelegd aan Kinderopvang

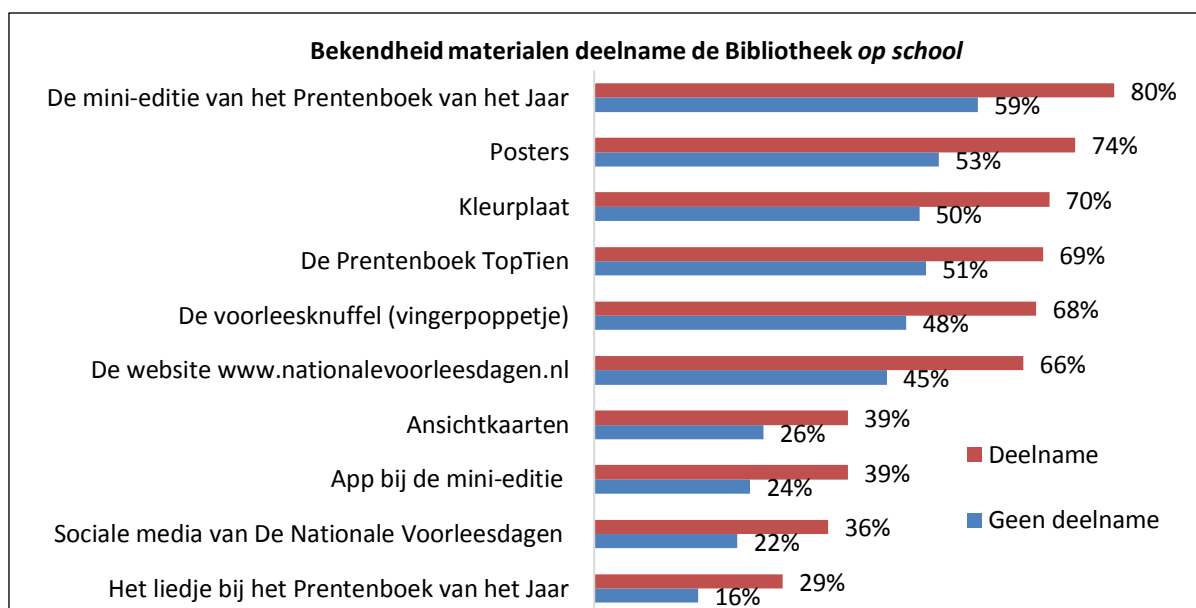
Figuur 2. Prentenboeken bekendste materialen, speeltips, lessen en aanvullend online lesmateriaal minder bekend

- De website is beter bekend in het basisonderwijs dan in de kinderopvang (62% vs. 48%).
- De kleurplaten (53% vs. 43%) zijn beter bekend in de kinderopvang.

Deelnemers aan Boekstart in de kinderopvang en Bibliotheek *op school* zijn veel vaker bekend met alle materialen dan de scholen en kinderopvanginstellingen die niet aan deze programma's meedoen. Onderstaande grafieken laten dit zien (NB: er zijn in de grafieken alleen materialen opgenomen waarbij het verschil tussen deelnemers en niet-deelnemers significant is).

Figuur 3. Bekendheid materialen hoger onder deelnemers dan niet-deelnemers BoekStart in de kinderopvang

Figuur 4. Bekendheid materialen hoger onder deelnemers dan niet-deelnemers de Bibliotheek op school

De Nationale Voorleesdagen kent veel (structurele) deelnemers; het stimuleren van voorlezen (door ouders) is een belangrijke reden voor deelname

Basisscholen en kinderopvanginstellingen geven deelname aan De Nationale Voorleesdagen op verschillende manieren vorm. In overleg met Stichting Lezen worden ondervraagden als 'deelnemers van De Nationale Voorleesdagen' gezien als ze een of meer van onderstaande activiteiten hebben ondernomen.¹ Daaruit maken we op dat bijna driekwart (73%) van de ondervraagden aan De Nationale Voorleesdagen heeft deelgenomen.

*Alleen voorgelegd aan basisschool, ** Alleen voorgelegd aan Kinderopvang

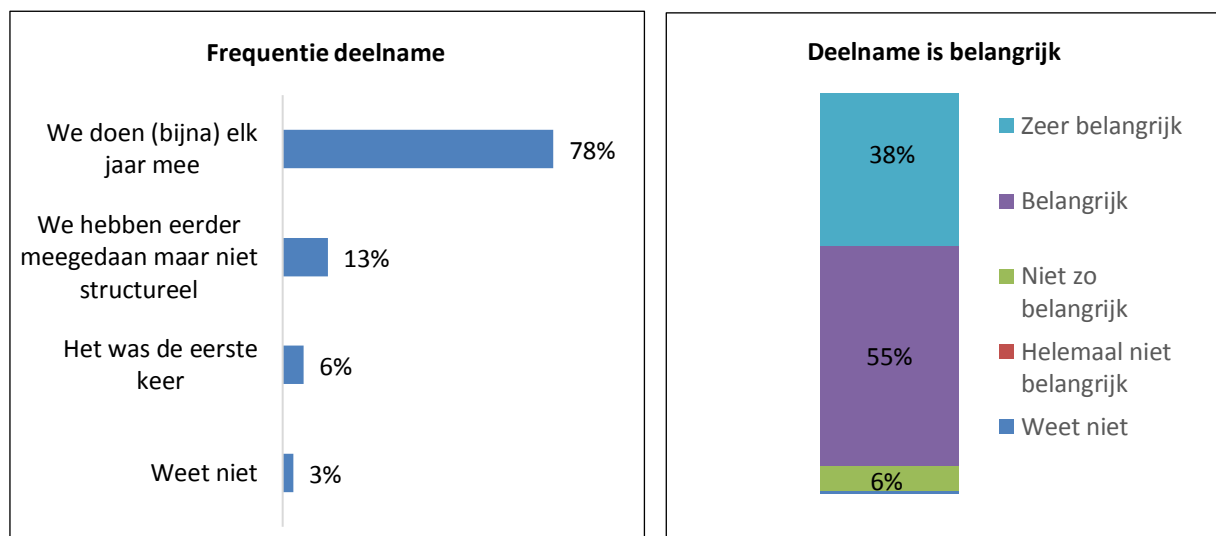
Figuur 5. Bijna driekwart van de ondervraagden heeft deelgenomen aan De Nationale Voorleesdagen

¹ Hiermee bedoelen we de eerste vier opties in de grafiek.

Deelnemers aan BoekStart in de kinderopvang of de Bibliotheek *op school* hebben vaker activiteiten ondernomen. De niet-deelnemers van BoekStart in de kinderopvang geven vaker aan nog niks te hebben ondernomen, maar dit wel van plan te zijn. Voor deelnemers van BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek *op school* ligt dit percentage hoger (94% en 86%) dan voor niet-deelnemers aan deze programma's (65% en 55%).

Deelnemers aan De Nationale Voorleesdagen hebben gemiddeld twee activiteiten ondernomen tijdens de editie van 2019.

Deelnemers zijn vaak structurele deelnemers: een grote meerderheid geeft aan (bijna) elk jaar mee te doen. Ook vindt bijna iedereen jaarlijkse deelname belangrijk, zo is te zien in de rechtergrafiek.

Figuur 6a/b. Grote meerderheid doet (bijna) elk jaar mee en vindt deelname (zeer) belangrijk

Basisscholen en kinderopvanginstellingen doen om duidelijke redenen mee aan De Nationale Voorleesdagen: ze vinden het belangrijk om voorlezen en lezen te stimuleren. Het valt op dat veel ondervraagden ook aangeven dat ze ouders erbij willen betrekken en hen willen stimuleren vaker voor te lezen. Dit geldt voor zowel de kinderopvang als het basisonderwijs.

Redenen voor deelname:

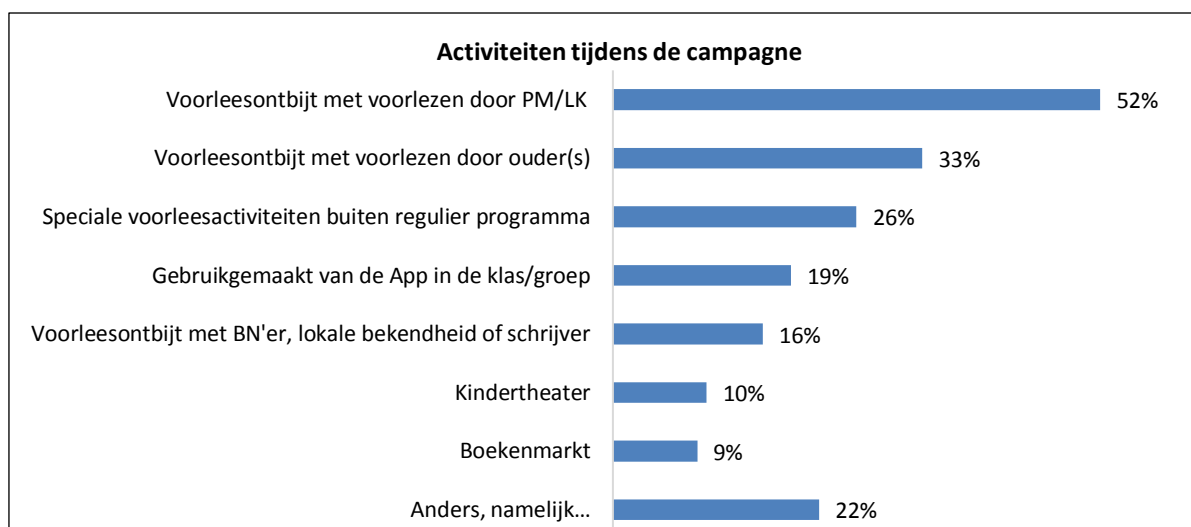
Figuur 7. Voorlezen stimuleren, vooral ook bij ouders, is belangrijk(st)e reden om mee te doen aan De Nationale Voorleesdagen

Enkele citaten uit de vele (soms zeer uitgebreide) antwoorden op deze open vraag zijn hieronder weergegeven:

- “Voorlezen en lezen stimuleren. Ook het belang daarvan naar ouders benadrukken. En het is gewoon leuk.” (leerkracht)
- “Belang van voorlezen is groot! Bewustwording bij ouders, plezier en ontwikkeling bij kinderen.” (leerkracht)
- “Voorlezen is leuk, het Prentenboek van het Jaar is altijd leuk en de kinderen leven erg mee met het verhaal. Je kunt er veel ‘omheen’ doen aan activiteiten, en via de kinderen worden ook ouders enthousiast gemaakt om voor te lezen.” (pedagogisch medewerker)

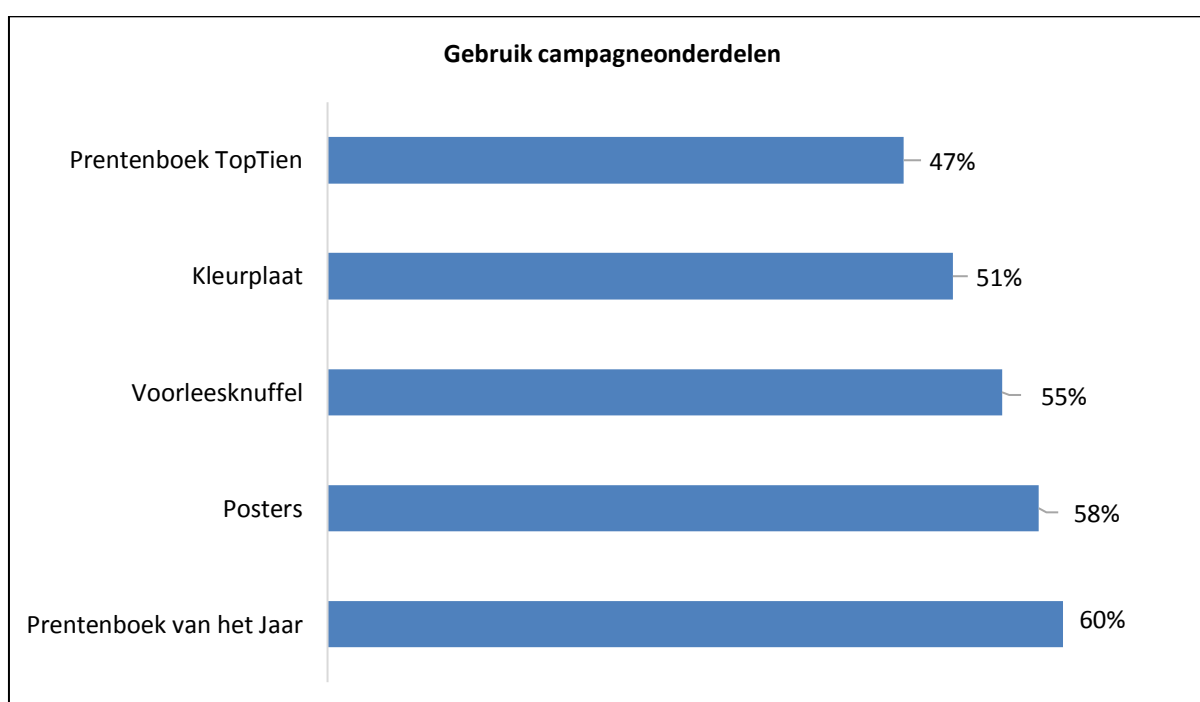
Voorleesontbijt en Prentenboek van het Jaar populairste onderdelen campagne

Het Voorleesontbijt is de populairste activiteit in het kader van De Nationale Voorleesdagen: 75% van de kinderopvanginstellingen en basisscholen hebben een voorleesontbijt georganiseerd. Op de helft van de kinderopvanginstellingen en basisscholen werd een Voorleesontbijt georganiseerd waarbij de pedagogisch medewerker of de leerkracht zelf heeft voorgelezen. Bij een op de drie kinderopvanginstellingen of basisscholen kwam een ouder voorlezen. 16% van de deelnemers heeft een lokale of landelijke beroemdheid op bezoek gehad om voor te lezen. Een kwart organiseerde speciale voorleesactiviteiten buiten het reguliere programma. Op de basisschool gaat het om activiteiten als oudere kinderen laten voorlezen aan de jongere kinderen, een leesspeurtocht of kinderen zelf laten voorlezen uit hun lievelingsboek. In de kinderopvang betreft dit activiteiten zoals de poppenkast, voorlezen zonder ontbijt en activiteiten met of in de bibliotheek. In de ‘anders, namelijk’-categorie bij deze vraag worden vergelijkbare activiteiten genoemd.

Figuur 8. Het Voorleesontbijt waarbij wordt voorgelezen door de pedagogisch medewerker of leerkracht is de meest georganiseerde activiteit

Niet verwonderlijk voert het Prentenboek van het Jaar de lijst van meestgebruikte materialen aan. Een meerderheid van de deelnemers aan De Nationale Voorleesdagen heeft de mini-editie van dit boek gebruikt. Ongeveer evenveel deelnemers hebben posters opgehangen. De voorleeskuffel is door ruim de helft van de deelnemers gebruikt. Een volledig overzicht van de gebruikte materialen is in de bijlage opgenomen.

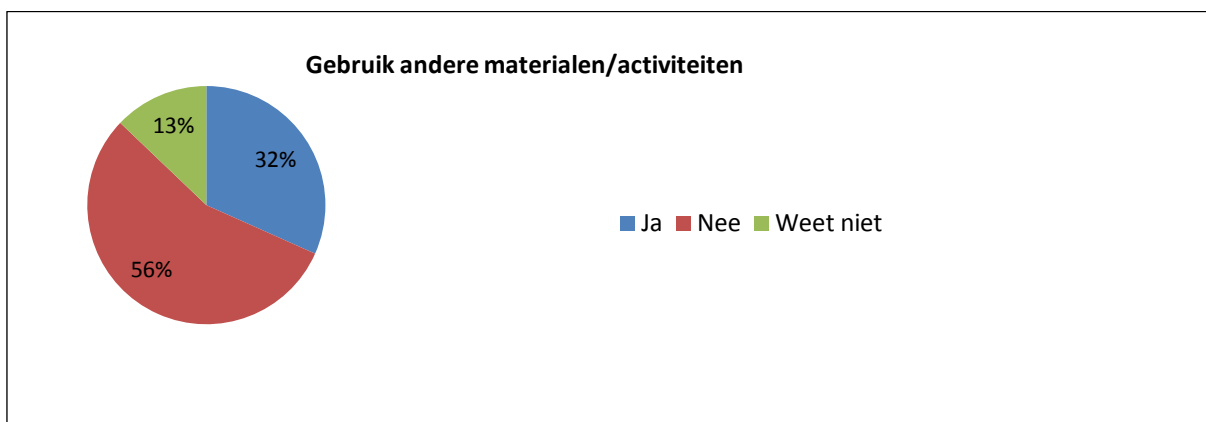

Figuur 9. Prentenboek van het Jaar is het meestgebruikte onderdeel van de campagne

De voorleeskuffel is vaker gebruikt door deelnemers aan BoekStart in de kinderopvang (69%) dan door niet-deelnemers (55%). Deelnemers aan De Bibliotheek *op school* hebben vaker gebruikgemaakt van de kleurplaat (47%) dan niet-deelnemers (28%).

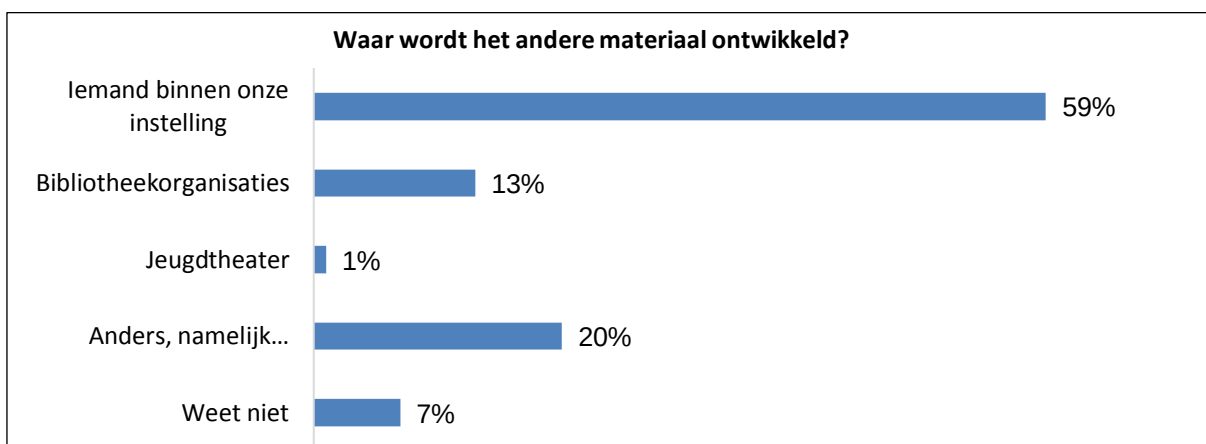
Een van de extra's bij het Prentenboek van het Jaar was dit jaar de app, met daarin onder andere *augmented reality*, waarmee de figuren uit het boek 'tot leven komen'. Hiervan is relatief weinig gebruikgemaakt (gebruik van de app ligt op 23%). Om ervoor te zorgen dat scholen en kinderopvanginstellingen het materiaal nog meer en beter benutten, zou het gebruik van zo'n app gestimuleerd kunnen worden.

Naast het campagnemateriaal van De Nationale Voorleesdagen wordt ook ander materiaal ingezet. Een op de drie deelnemers gebruikt (ook) ander materiaal/activiteiten. Dit gaat dan vaak om het gebruik van andere boeken en voor de kinderopvang ook om knutselactiviteiten (o.a. het maken van voorleesknuffels, versieringen en een huis voor Harry) en voor de basisschool om lesideeën. In de meeste gevallen gaat het om eigen (gemaakt) materiaal van iemand binnen de basisschool of de kinderopvanginstelling.

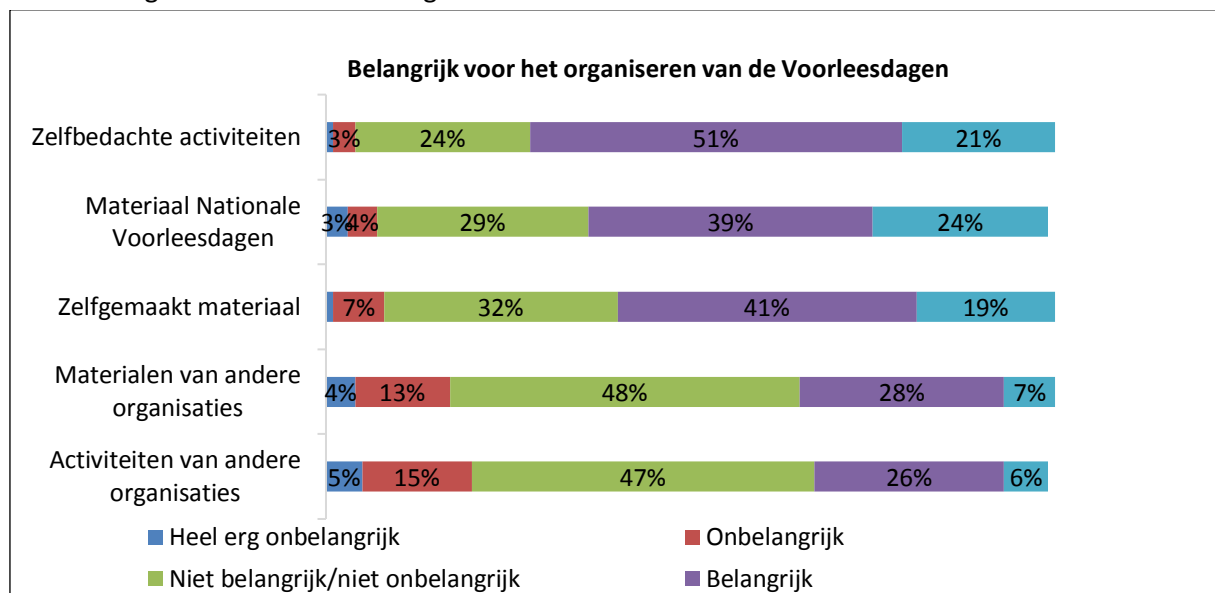
Figuur 10. Een op de drie deelnemers gebruikt andere materialen/activiteiten

Het aandeel ander materiaal verschilt niet tussen het basisonderwijs en de kinderopvang, maar binnen de kinderopvang wordt wel vaker aangegeven dat het om materiaal gaat dat door iemand binnen de instelling is gemaakt (67% vs. 41%). Een op de vijf respondenten die ander materiaal gebruikte, gaf een open antwoord. Hierin is terug te lezen dat het gaat om bijvoorbeeld materiaal van ouders of van een website (niet verder gespecificeerd).

Figuur 11. Andere materialen worden voornamelijk binnen de eigen instelling gemaakt

Om een goede en vermakelijke editie van de Voorleesdagen te kunnen organiseren op een basisschool of kinderopvanginstelling, vindt men al het materiaal belangrijk, maar zelfbedachte activiteiten zijn het belangrijkste. Op de tweede plaats komt het materiaal dat via De Nationale Voorleesdagen beschikbaar wordt gesteld.

Figuur 12. Merendeel vindt zelfbedachte activiteiten belangrijkst, gevolgd door materiaal De Nationale Voorleesdagen

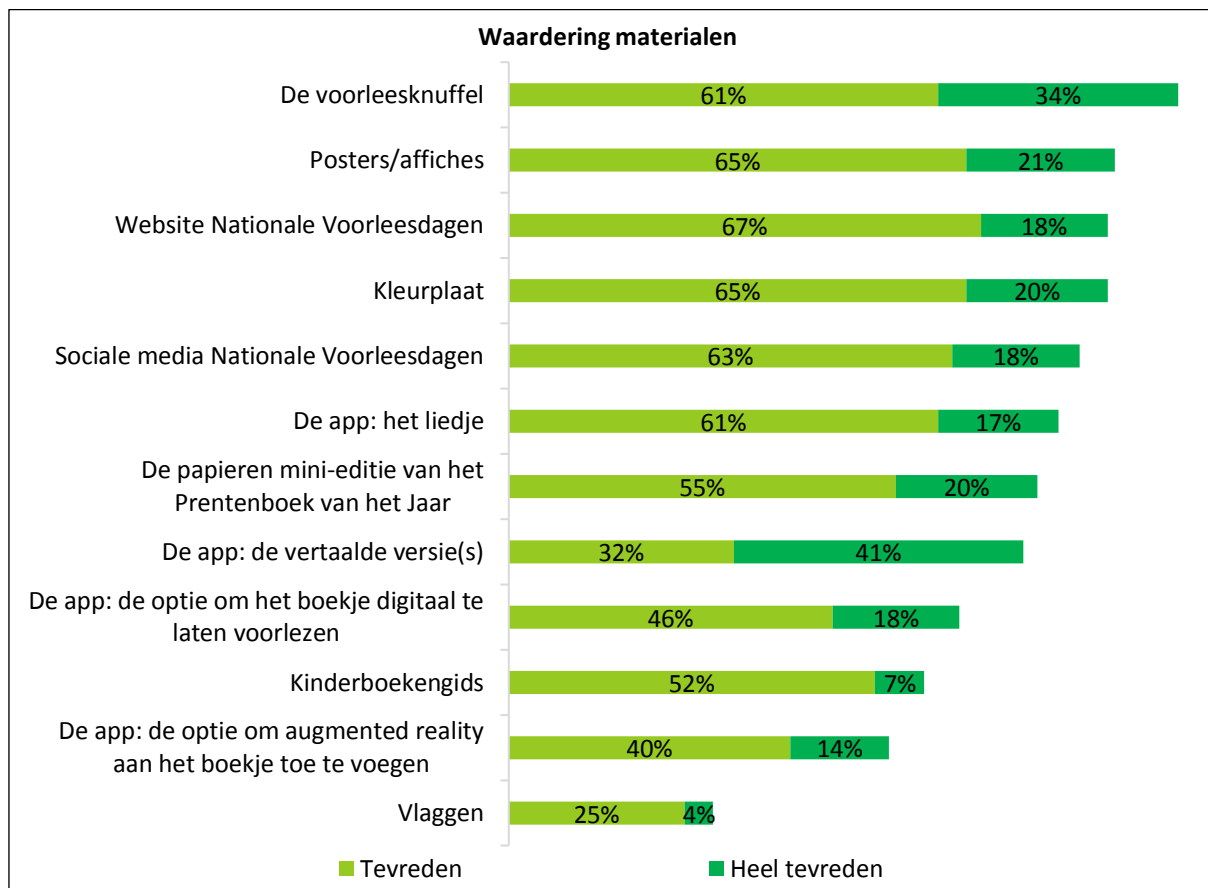
Zeer positieve geluiden over alle materialen

Al eerder zagen we dat scholen en kinderopvanginstellingen deelname aan De Nationale Voorleesdagen belangrijk vinden. In deze paragraaf gaan we in op de waardering voor de campagne als geheel en wat het voor de instellingen betekent om mee te doen. Ook zoomen we in op de waardering voor verschillende onderdelen van de campagne. *Overall* stellen we dat men zeer positief is over de campagne en over de verschillende onderdelen. De Nationale Voorleesdagen scoren hoog op aspecten als leuk, leerzaam en bruikbaar (allen 5 à 6 op een zevenpuntschaal).

Op de vraag wat De Nationale Voorleesdagen voor ze betekenen, antwoorden basisscholen en kinderopvanginstellingen voornamelijk dat deelname goed is om (voor)lezen te stimuleren. In het basisonderwijs wordt voornamelijk het plezier in lezen genoemd, bij de kinderopvang ook vaak specifiek het belang van de taalontwikkeling. Een aantal citaten uit de open vraag hierover illustreren dit:

- “Plezier aan lezen beleven.” (leerkracht)
- “Als een bijzonder leuk thema, waar we elk jaar weer met veel plezier naar uitkijken. We verlengen de voorleesdagen altijd naar een periode van 2 à 3 weken.” (leerkracht)
- “Stimuleren van taal op een leuke manier met betrokken ouders. Uitje naar de bibliotheek voor het kindertheater.” (pedagogisch medewerker)
- “Wij zijn een voorstander van voorlezen. Dit stimuleert de taalontwikkeling van de kinderen. Lezen is niet alleen leerzaam, maar ook een fijn moment om samen te zijn. Wij lezen baby's gedurende de dag minimaal 1 keer voor. Wij breiden dit uit met allerlei materialen, zodat het boek tot leven komt.” (pedagogisch medewerker)

De waardering voor de beschikbare materialen ligt hoog. Slechts een enkele deelnemer is kritisch. De voorleesknuffel lijkt favoriet te zijn onder de deelnemers die materiaal hebben gebruikt: 95% van de ondervraagden is hier (heel) tevreden over. De app is een minder vaak gebruikt onderdeel van de campagne; daar hebben deelnemers van de campagne relatief vaak geen oordeel over. Wie hier wel ervaring mee heeft, is (zeer) positief. Onderstaande grafiek laat de percentages zien van de antwoordopties ‘heel tevreden’ en ‘tevreden’. In de bijlage is de complete antwoordreeks opgenomen.

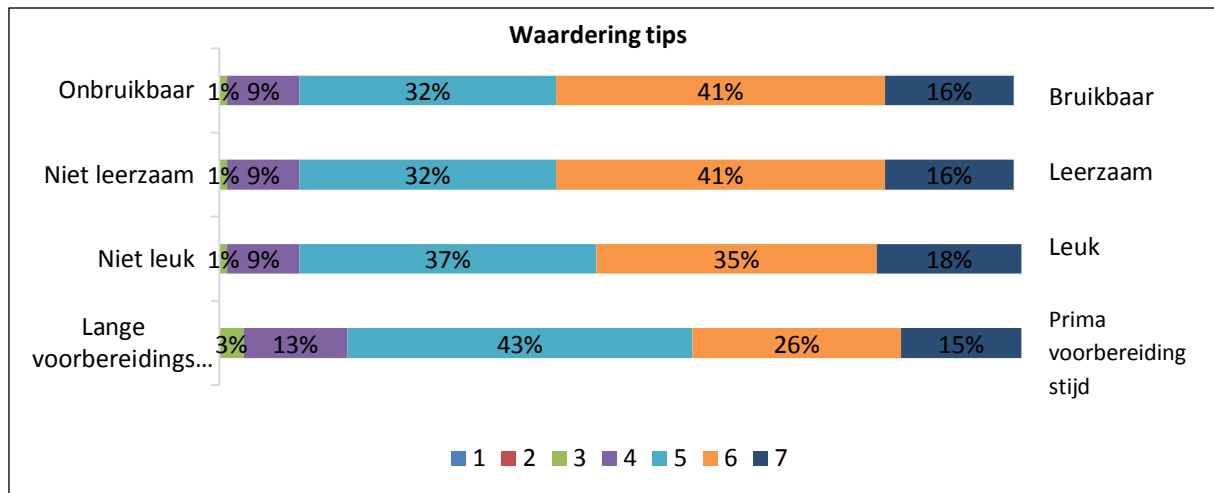

Figuur 13. Bijna niemand ontevreden over materialen, voorleesknuffel is favoriet

Over digitaal voorlezen is men op de basisschool nog enthousiaster dan in de kinderopvang.²

In de pakketten zitten speeltips voor de kinderopvang en lessuggesties voor het basisonderwijs. Over het algemeen is men tevreden over de bruikbaarheid en leerzaamheid van deze tips en suggesties. Ook vindt een meerderheid deze tips of suggesties leuk. Over de voorbereidingstijd is men iets kritischer, maar nog altijd beoordeelt het merendeel deze als ‘prima’.

² Let op: sommige materialen worden door niet veel ondervraagden gebruikt; de benoemde verschillen zijn gebaseerd op een kleine steekproef.

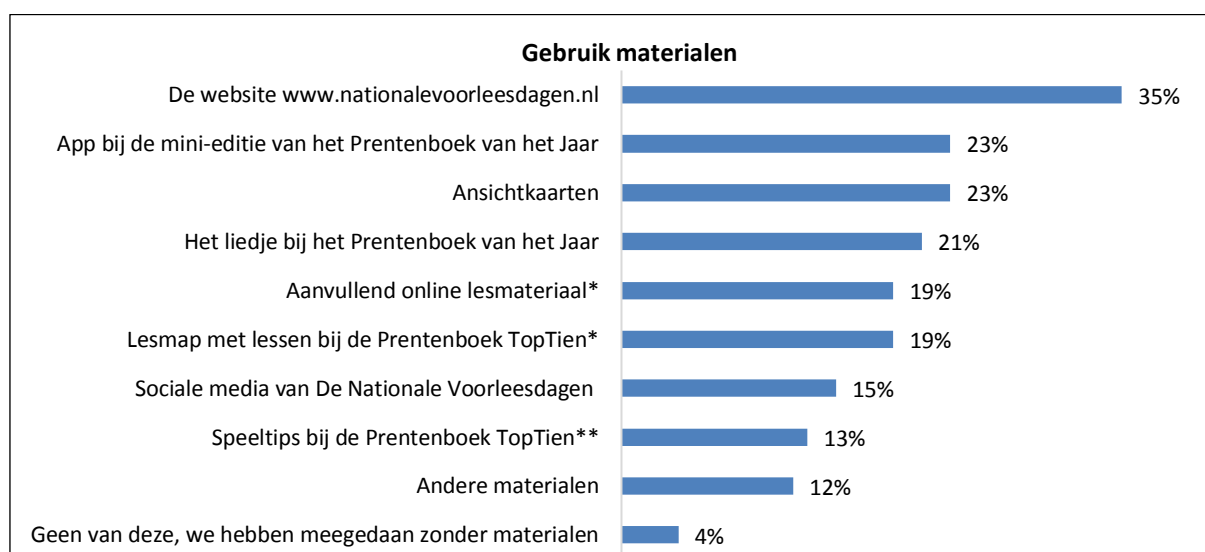

Figuur 14. Speeltips (kinderopvang) of lessuggesties (basisonderwijs) voornamelijk als bruikbaar en leerzaam beoordeeld

Het kleine aantal mensen dat kritisch is over materialen licht de ontevredenheid toe. Daaruit blijkt dat zij de mini-editie te klein vinden om goed voor te lezen, het liedje te moeilijk, de *augmented reality* in de app lastig te gebruiken, de kleurplaat te gedetailleerd en de voorleesknauffel niet goed genoeg op Harry vinden lijken.

3 Niet alle materialen worden optimaal benut

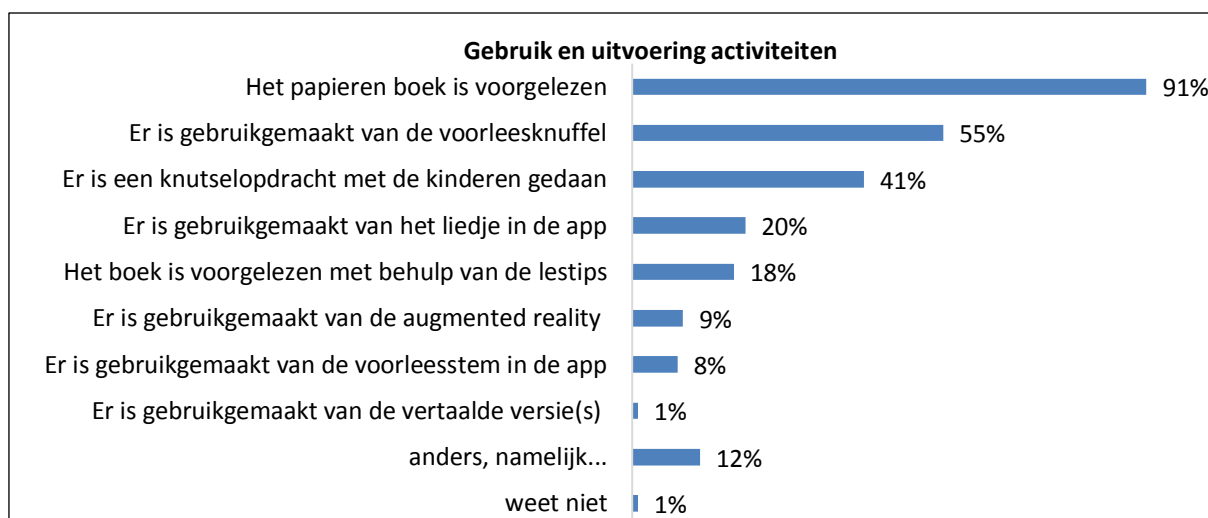
In het voorgaande hoofdstuk zagen we dat veel scholen en kinderopvanginstellingen die iets aan De Nationale Voorleesdagen doen hiervoor materiaal gebruiken dat via De Nationale Voorleesdagen beschikbaar wordt gesteld. Daarnaast maken ze gebruik van voornamelijk eigen materiaal. Een deel van De Nationale Voorleesdagenmaterialen is relatief onbekend en wordt dan ook minder gebruikt. In dit hoofdstuk laten we dat wat uitgebreider zien. Om meer uit De Nationale Voorleesdagen te halen, kan het gebruik van de materialen meer gestimuleerd worden. Onderstaande grafiek laat zien dat er best veel materialen zijn die maar door weinig deelnemers worden gebruikt. 4% geeft aan mee te hebben gedaan zonder materialen.

*Alleen voorgelegd aan basisschool ** Alleen voorgelegd aan kinderopvang

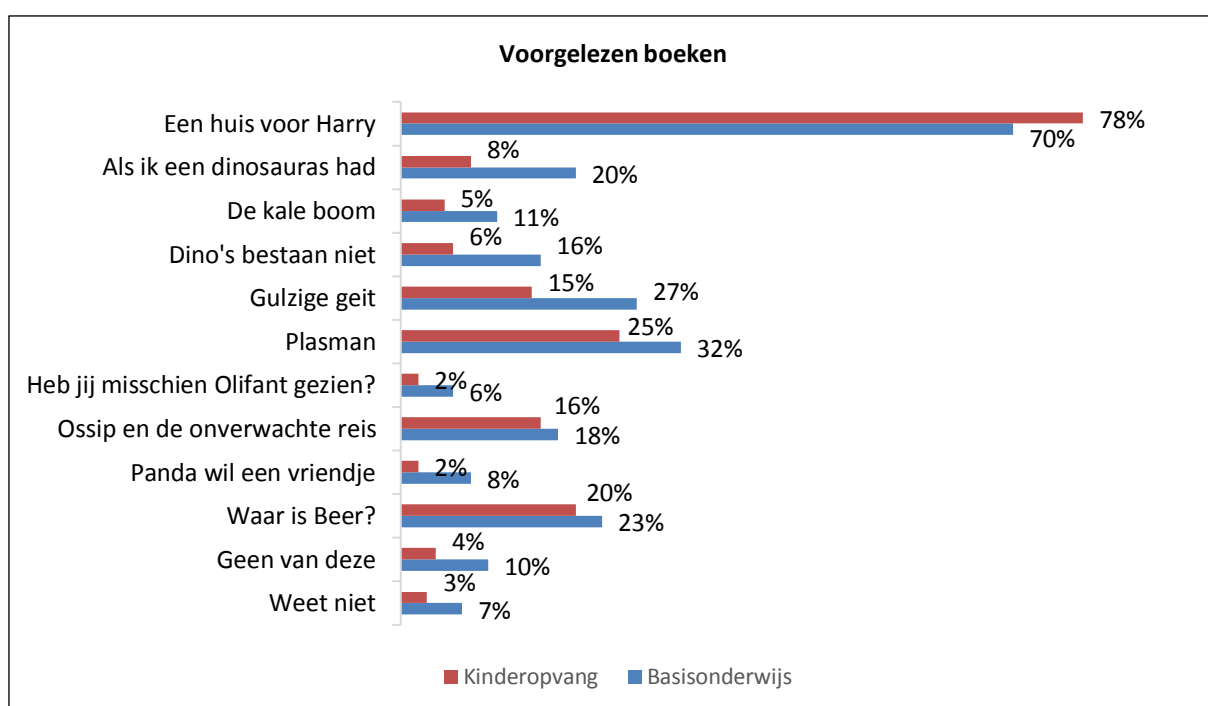
Figuur 15. Speeltips en sociale media minst gebruikte materialen

De organisatoren willen met de campagne De Nationale Voorleesdagen voorlezen aan nog niet zelf lezende kinderen stimuleren. De Prentenboek TopTien, het Prentenboek van het Jaar en alle materialen, tips en suggesties eromheen zijn er om het voorlezen te verrijken (zoals verwerkingsopdrachten naar aanleiding van het voorlezen en interactief voorlezen). Bijna iedereen leest het papieren Prentenboek van het Jaar voor, maar bijvoorbeeld de voorleesknuffel wordt door maar de helft van de voorlezers gebruikt om het verhaal tot leven te brengen. De lestitips zijn er om het voorlezen leuker te maken en er lessen aan te koppelen, maar ook die worden door een groot deel van de deelnemers niet benut. Hetzelfde geldt voor de verschillende onderdelen in de app.

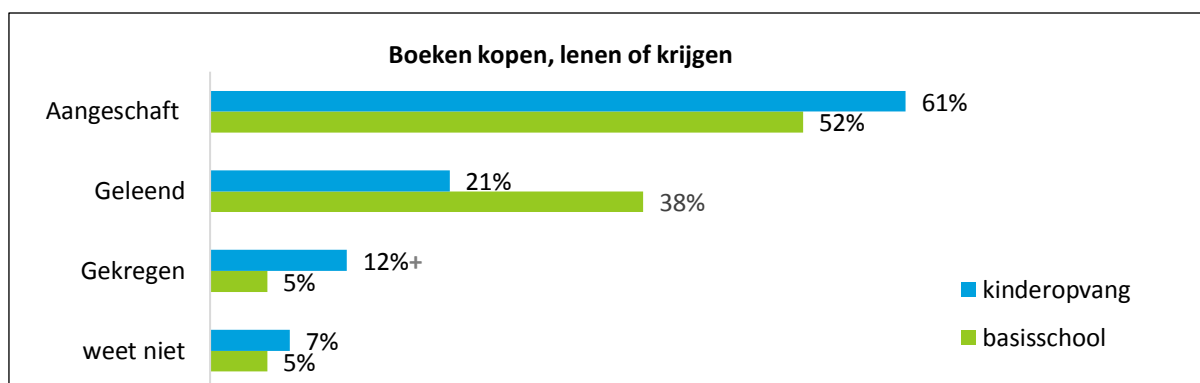
Figuur 16. Prentenboek van het Jaar wordt voornamelijk op papier voorgelezen, veel extra's blijven onbenut

Deelnemers aan De Nationale Voorleesdagen lezen voornamelijk voor uit het Prentenboek van het Jaar en in veel mindere mate uit de andere boeken. Vooral in de kinderopvang wordt minder uit de andere boeken voorgelezen.

Figuur 17. Het Prentenboek van het Jaar wordt het meest voorgelezen, een aantal van de andere boeken uit de Prentenboek TopTien wordt ook voorgelezen op de basisschool

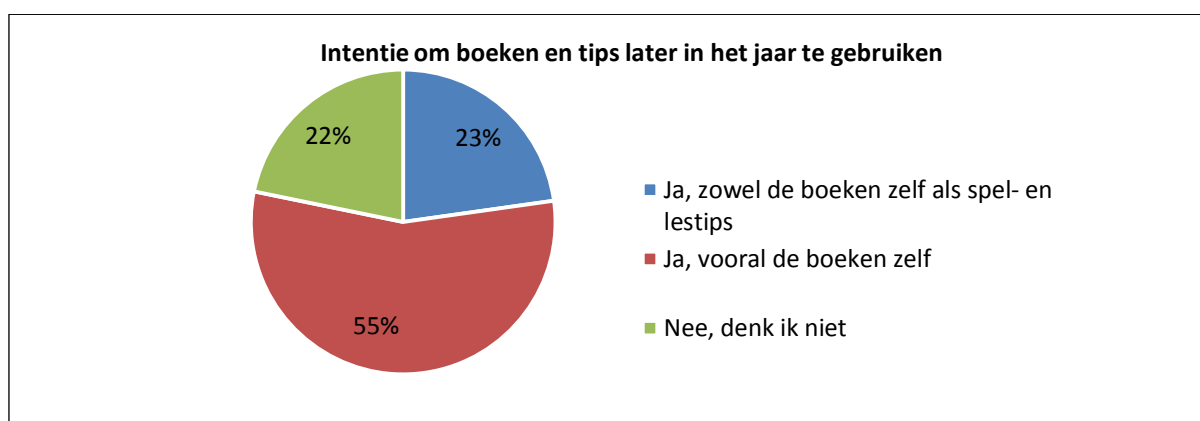
Om de kinderopvang te bewegen om meer uit De Nationale Voorleesdagen te halen door ook de andere boeken te lezen uit de TopTien, kan de suggestie gegeven worden om de boeken te lenen. Scholen doen dat vaker dan kinderopvanginstellingen, zo blijkt uit onderstaande figuur. Wellicht helpt het stimuleren om te lenen in plaats van aan te schaffen om instellingen meer boeken uit de TopTien te laten gebruiken tijdens De Nationale Voorleesdagen.

Figuur 18. De basisschool leent de boeken vaker dan de kinderopvang

De kinderopvang lijkt de boeken vaker aan te schaffen, maar zoals net bleek, gaat het daarbij vaak alleen om het Prentenboek van het Jaar en niet om de andere boeken.

De speeltips en lestips zijn niet de bekendste en meestgebruikte materialen in de campagne, toch is bijna een kwart van de deelnemers van plan om deze later in het jaar nog eens te gebruiken. Driekwart van de deelnemers gaat de boeken nog gebruiken.

Figuur 19. Driekwart van de deelnemers aan De Nationale Voorleesdagen heeft de intentie meer te doen met de boeken later in het jaar

4 De campagne wordt grotendeels intern voorbereid en er is geen duidelijk startmoment

Er bestaat nog relatief weinig inzicht in hoe, wanneer en door wie de voorbereiding voor De Nationale Voorleesdagen plaatsvindt op een school of kinderopvanginstelling. Uit de resultaten van dit onderzoek komt naar voren dat de voorbereidingen op scholen vooral een verantwoordelijkheid zijn van de leerkracht en de leescoördinator en dat dat in de kinderopvang vooral de pedagogisch medewerker is. Een eventuele samenwerking wordt meestal gezocht met de bibliotheek of de boekhandel. Een op de drie instellingen werkt niet buiten de school/opvang samen aan de organisatie van De Nationale Voorleesdagen.

Communicatie beter afstemmen op de voorkeuren van de doelgroep is een lastig punt, aangezien veel scholen en kinderopvanginstellingen niet uitgesproken zijn over het moment waarop ze iets beslissen. In ieder geval lijkt het erop dat de beslissing om mee te doen in de eerste helft van het schooljaar valt, maar grote hoeveelheden scholen en kinderopvanginstellingen zijn hier ook niet uitgesproken over.

Weinig uitgesproken meningen en voorkeuren voor communicatiemomenten

Een van de accentverschuivingen die de organisatoren van De Nationale Voorleesdagen kunnen toepassen, is het veranderen van communicatiemomenten op basis van voorkeuren van de ontvangers. Daarmee zouden ze wellicht beter aansluiten op de doelgroep, waardoor de communicatie en materialen van De Nationale Voorleesdagen ook beter benut zouden kunnen worden. Uit het onderzoek blijkt echter niet altijd een uitgesproken voorkeur of een duidelijk moment waarop het beste gecommuniceerd kan worden. Het meest gewenste moment om een pakket te ontvangen is november/december, maar ook die voorkeur is niet heel uitgesproken (minder dan de helft van de pedagogisch medewerkers en leerkrachten geeft hier de voorkeur aan – de andere helft zit om die maanden heen qua voorkeur of heeft geen voorkeur). Deze resultaten geven geen aanleiding om het moment waarop de pakketten verstuurd worden (december) aan te passen.

Tabel 1

Alleen de voorkeur voor het moment om een pakket te ontvangen is redelijk uitgesproken (cijfers in grafiek: % ondervraagden dat de maand noemt)

	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	weet niet/ geen voorkeur
Voor eerst iets vernomen van NVD		8	6	8 K	10 K	12							45
Voorkeur moment pakket ontvangen		6	10	20	21	16							23

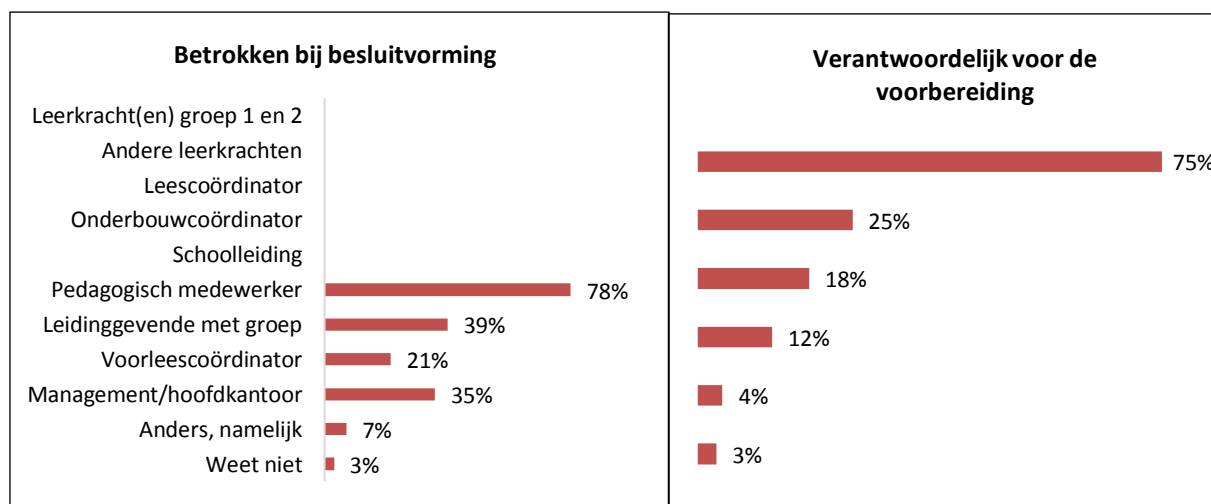
Besloten deel te nemen	8	9	7	8 K	9 K	6	8 K		30
------------------------------	---	---	---	-----	-----	---	-----	--	----

K: % in kinderopvang iets hoger

Bijna de helft van de ondervraagden (45%) kunnen niet aangeven wanneer ze voor het eerst iets vernomen hebben van De Nationale Voorleesdagen. De andere helft is verdeeld over de eerste helft van het schooljaar (september-januari; in de kinderopvang zijn de percentages in november en december iets hoger). Voor het moment waarop besloten wordt om deel te nemen aan De Nationale Voorleesdagen geldt min of meer hetzelfde: een aanzienlijk deel weet dit niet meer (30%), de anderen hebben dit gedaan in de eerste helft van het schooljaar, maar daar is geen uitgesproken moment in te herkennen. Er is dus geen noodzaak om de communicatiemomenten te wijzigen. In de kinderopvang worden de maanden november, december en februari iets vaker genoemd als moment waarop besloten wordt om mee te doen.

Voorbereiding en besluitvorming in kinderopvang door pedagogisch medewerker, op scholen meerdere mensen betrokken

In de kinderopvang heeft de pedagogisch medewerker de grootste rol in zowel de besluitvorming als de voorbereiding. Leidinggevenden en het hoofdkantoor worden bij ruim een op de drie deelnemers ook wel betrokken bij de besluitvorming, maar zij hebben beduidend minder vaak een rol in de voorbereiding. De voorleescoördinator wordt bij een op de vijf deelnemende kinderopvanginstellingen betrokken bij de besluitvorming en de voorbereiding. Dat lijkt weinig, maar lang niet elke kinderopvanginstelling heeft een voorleescoördinator; in 2016 was er op 73% van de kinderdagverblijven nog geen voorleescoördinator.³ Op basis van dit gegeven kunnen we stellen dat áls er een voorleescoördinator is, deze in de meeste instellingen betrokken is bij de besluitvorming over en voorbereiding van De Nationale Voorleesdagen.

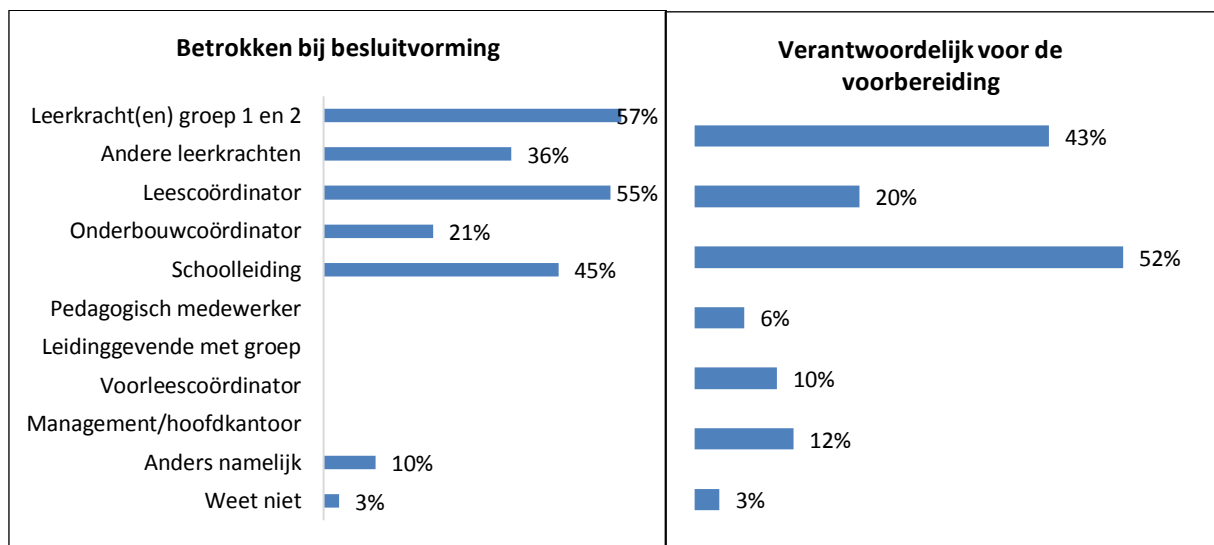
Figuur 20a/b. In de kinderopvang is de pedagogisch medewerker betrokken bij de besluitvorming en verantwoordelijk voor de voorbereiding

³ Kantar Public (2017). *Voorlezen in de kinderopvang 2016*. Amsterdam: Stichting Lezen.

Deelnemers aan BoekStart in de kinderopvang betrekken vaker een voorleescoördinator bij de besluitvorming (42% vs. 7%) en deze is ook vaker verantwoordelijk voor de voorbereiding (34% vs. 9%) dan bij kinderopvanginstellingen die niet aan dit programma deelnemen.

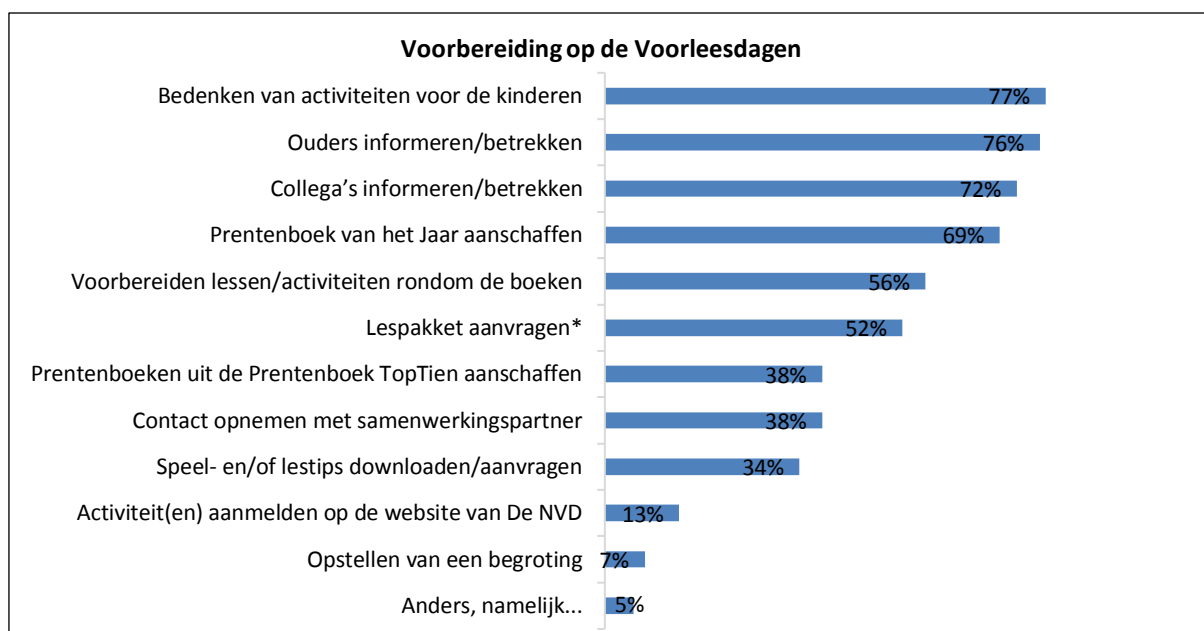
Het oordeel over de voorbereidingstijd is overigens prima (een 5,4 op een zevenpuntschaal, waarbij geldt: hoe lager de score, hoe kritischer men is over de voorbereidingstijd).

Het besluitvormingsproces rondom De Nationale Voorleesdagen op scholen lijkt een gezamenlijke verantwoordelijkheid te zijn van de leerkracht groep 1-2, de leescoördinator en de schoolleiding. De voorbereiding valt vervolgens onder de verantwoordelijkheid van de leescoördinator en de leerkracht groep 1-2.

Figuur 21a/b. Op scholen zijn meerdere mensen betrokken bij de besluitvorming en verantwoordelijk voor de voorbereiding

De voorbereiding bestaat voornamelijk uit het bedenken van activiteiten, het betrekken of informeren van ouders en collega's, en het Prentenboek van het Jaar aanschaffen.

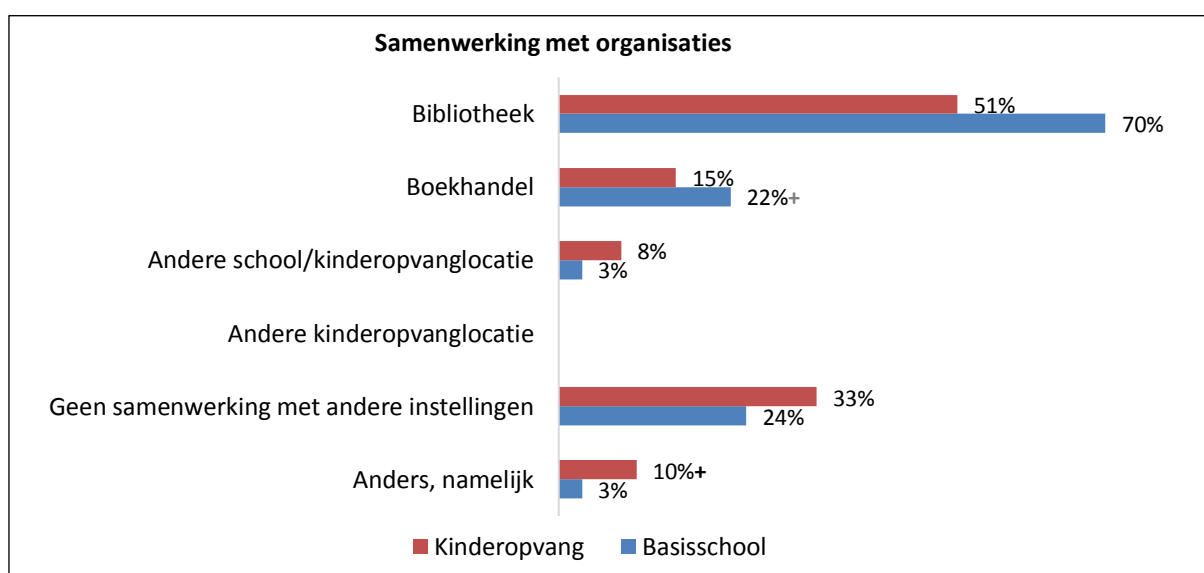

*Alleen voorgelegd aan basisschool

Figuur 22. Driekwart van de ondervraagden bedenkt activiteiten en informeert/betrekt ouders ter voorbereiding op De Nationale Voorleesdagen

Basisonderwijs werkt vaker samen met bibliotheken; betrekken van ouders is belangrijk in zowel kinderopvang als basisonderwijs

Veel basisscholen zoeken de samenwerking met de bibliotheek. In de kinderopvang is dat duidelijk minder. De boekhandel is voor een op de vijf scholen die aan De Nationale Voorleesdagen meedoen en een op de zes à zeven kinderopvanginstellingen een samenwerkingspartner voor het organiseren van (een activiteit tijdens) De Nationale Voorleesdagen. Een kwart van de scholen en een derde van de kinderopvanginstellingen werkt niet met andere instellingen samen.

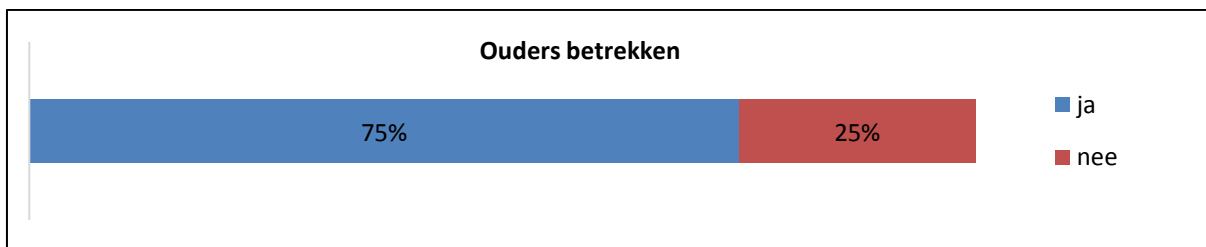

Figuur 23. Meeste samenwerking met de bibliotheek, voornamelijk door de basisschool

Deelnemers aan BoekStart in de kinderopvang (59%) en de Bibliotheek *op school* (85%) werken vaker samen met de bibliotheek dan kinderopvanginstellingen (39%) en scholen (38%) die niet aan deze programma's meedoen.

Eerder zagen we al dat scholen en kinderopvanginstellingen onder andere aan De Nationale Voorleesdagen meedoen om ouders te stimuleren om ook vaker voor te lezen. De Nationale Voorleesdagen lijken een mooi moment om ouders weer wat meer te betrekken bij de school of de kinderopvanginstelling en driekwart van de deelnemers maakt hier gebruik van. Zij informeren en betrekken ouders bij De Nationale Voorleesdagen.

Bij de kinderopvang wordt voornamelijk aangegeven dat ze ouders betrekken door ze te vragen te komen voorlezen. Op de basisscholen wordt aan ouders gevraagd te komen voorlezen of te helpen met het organiseren van het voorleesontbijt. Ook worden ze vooraf geïnformeerd over De Nationale Voorleesdagen en/of het belang van voorlezen.

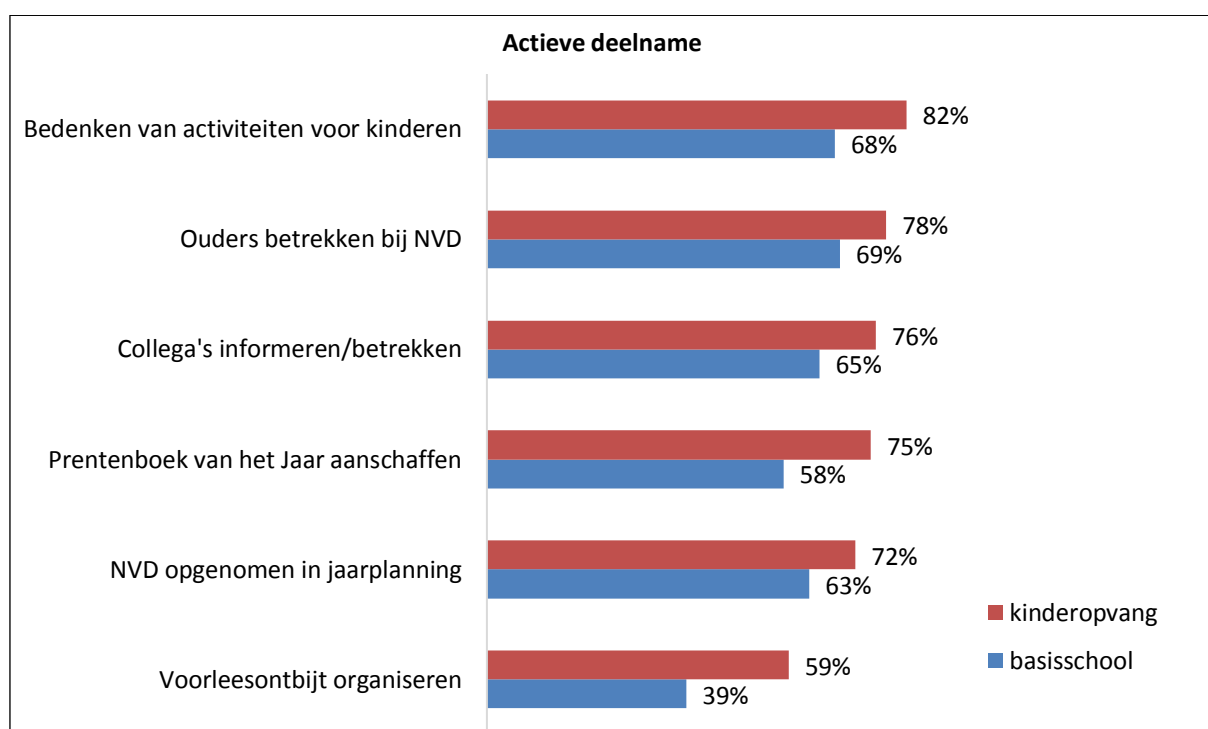

Figuur 24. Drie van de vier deelnemers aan De Nationale Voorleesdagen betreft ouders

5 De kinderopvang lijkt meer uit de campagne te halen dan het basisonderwijs

Al enkele keren lieten we verschillen tussen de kinderopvang en het basisonderwijs zien in de voorgaande hoofdstukken. Het is opvallend dat de kinderopvang wat actiever omgaat met De Nationale Voorleesdagen dan het basisonderwijs.⁴ In dit hoofdstuk laten we een aantal resultaten zien waaruit dit blijkt.

De actievere rol van de kinderopvang begint al in de voorbereiding. Het is vaker dan in het basisonderwijs een activiteit die duidelijk opgenomen is in de planning. Vervolgens bedenkt de kinderopvang vaker dan de basisschool activiteiten voor kinderen, betrekken ze vaker ouders en informeren ze vaker collega's. Tijdens de voorleesdagen zelf organiseren deelnemers in de kinderopvang vaker het voorleesontbijt dan hun collega's in het basisonderwijs.

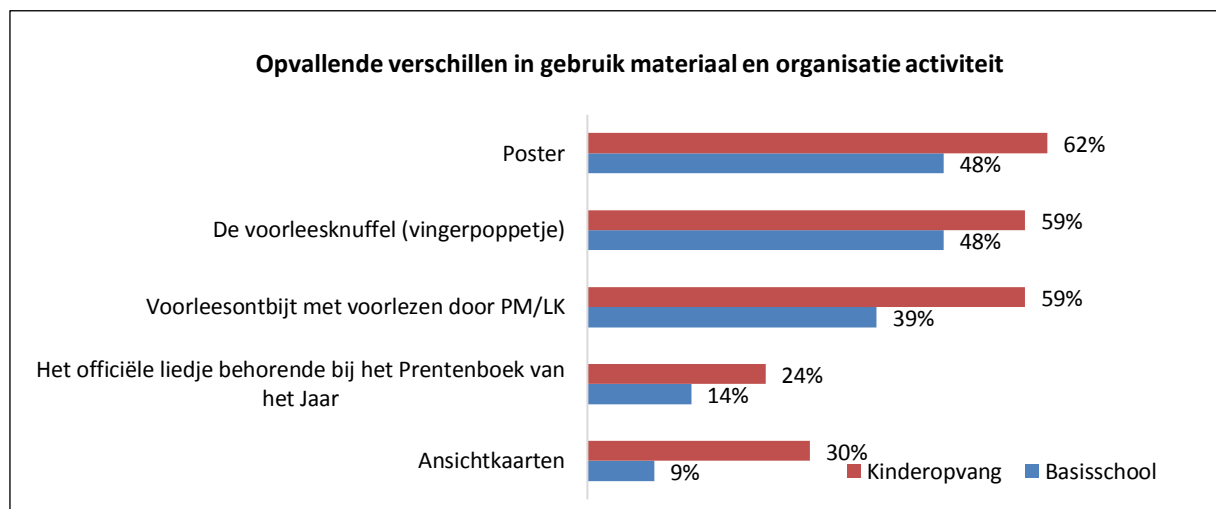
Figuur 25. Actievere rol van kinderopvang in voorbereiding, organisatie, betrekken ouders (significante verschillen)

Bovenstaande verschillen zijn significant. Met deze resultaten is het overigens niet de bedoeling om aan te tonen dat basisscholen *niet* actief zijn. Ook daar liggen percentages vaak hoog, maar in de kinderopvang is men *nóg* actiever.

⁴ Een 'uitzondering op de regel' hebben we in hoofdstuk 2 gezien: basisscholen maken vaker gebruik van alle boeken uit de Prentenboek TopTien dan de kinderopvang.

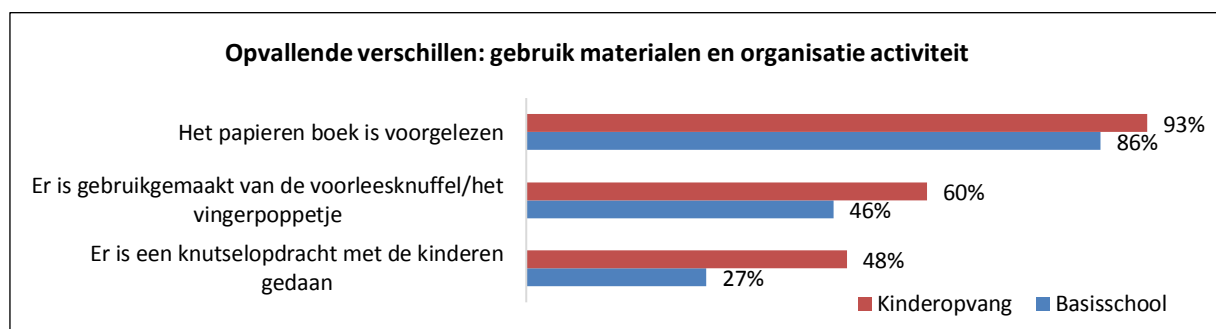
Deelnemers aan BoekStart in de kinderopvang betrekken ouders vaker, nemen De Nationale Voorleesdagen vaker op in een (jaar)agenda of planning en stellen vaker een begroting op dan niet-deelnemers.

Ook tijdens voorleesactiviteiten en daaromheen, dus tijdens de Voorleesdagen, zien we een aantal opvallende verschillen. In de kinderopvang wordt vaker het 'gewone' voorleesontbijt, waarbij alleen de pedagogisch medewerker voorleest, georganiseerd. Daarnaast wordt ook een aantal materialen vaker gebruikt in de kinderopvang dan in het basisonderwijs.

Figuur 26. Kinderopvang organiseert vaker het voorleesontbijt en gebruikt sommige materialen vaker (significante verschillen)

Ook het Prentenboek van het Jaar wordt in de kinderopvang meer gebruikt. Zo leest men (nog) vaker het papieren Prentenboek van het Jaar voor, maakt men daarbij vaker gebruik van de voorleeskuffel en wordt er vaker naar aanleiding van het voorlezen geknutseld.

Figuur 27. De kinderopvang doet meer met het Prentenboek van het Jaar dan het basisonderwijs (significante verschillen)

6 Niet-deelnemers zien de waarde van De Nationale Voorleesdagen minder, maar zijn wel positief

In dit afsluitende hoofdstuk proberen we de niet-deelnemers te typeren. Gelukkig kunnen we constateren dat zij geen grote afwijzers zijn van voorlezen of De Nationale Voorleesdagen. Sterker nog, een grote meerderheid van de niet-deelnemers zou het leuk of zelfs heel leuk vinden als hun school of opvanginstelling bij een volgende editie wel zou deelnemen aan De Nationale Voorleesdagen (79%).

De belangrijkste reden waarom een op de drie scholen en kinderopvanginstellingen niet hebben deelgenomen, is dat ze vinden dat ze al heel veel aan voorlezen doen in een jaar. Ze zien dus de meerwaarde van speciale voorleesdagen niet zozeer in. Hoewel tijd en werkdruk bekende thema's zijn in het onderwijs en in de kinderopvang, is het slechts bij een op de zes niet-deelnemers een reden om De Nationale Voorleesdagen aan zich voorbij te laten gaan (maar nog wel de op een na meest genoemde reden). Bij een op de tien scholen of kinderopvanginstellingen sloten De Nationale Voorleesdagen onvoldoende aan bij het lopende thema om mee te doen.

In vergelijking met de kinderopvang wordt op de basisschool vaker als reden gegeven dat ze al het hele jaar veel aan voorlezen doen (46% vs. 30%), ze er geen tijd voor hadden (26% vs. 10%), het niet goed in het thema paste (22% vs. 4%), er weinig interesse was binnen de instelling (15% vs. 6%) en dat ze te laat waren met bestellen (5% vs. 0%).⁵

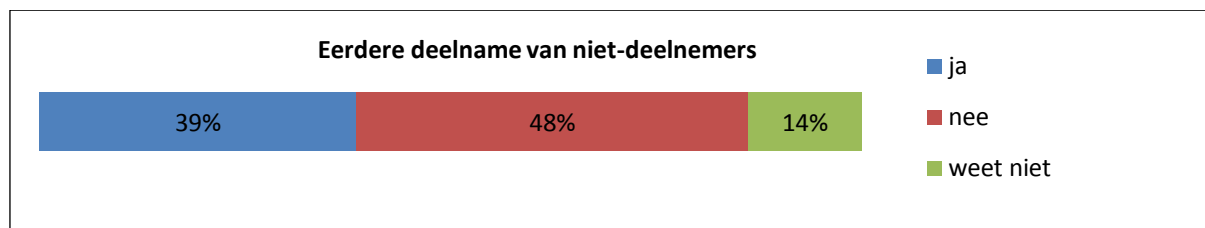

Figuur 28. Dat sommige scholen al veel doen aan voorlezen is de voornaamste reden om niet mee te doen aan De Nationale Voorleesdagen

⁵ Let op: Omdat de meeste respondenten wel hebben deelgenomen aan De Nationale Voorleesdagen is de n (aantal respondenten) voor het deel van de 'niet-deelnemers' laag; de benoemde verschillen zijn gebaseerd op een kleine steekproef.

Bij de optie 'Anders, namelijk' worden vaak bepaalde omstandigheden van de instelling genoemd, zoals een bijzondere doelgroep of een verhuizing. Soms betreft het een BSO waarbij andere delen van de instelling wel deelnemen, of geven ondervraagden aan dat zij de campagne niet geschikt vinden voor jonge kinderen (baby's). Op de basisschool geven ondervraagden ook aan dat er keuzes moeten worden gemaakt in thema's en activiteiten. Opvallend is ook dat een op de vijf niet-deelnemers eigenlijk geen reden kan noemen waarom men niet deelnam.

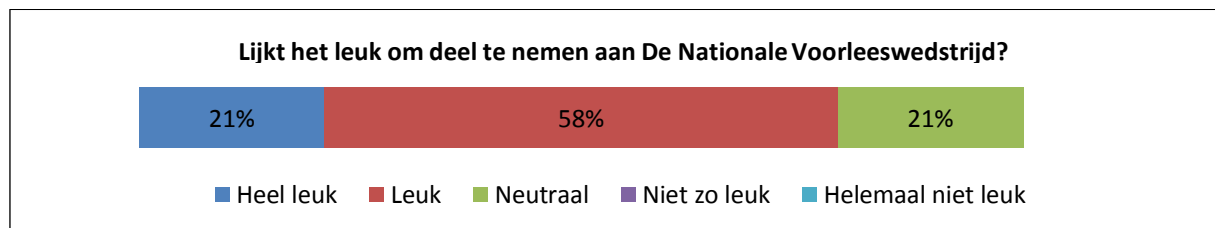
Ongeveer de helft van de niet-deelnemers van dit jaar heeft ook niet eerder meegedaan. Op de basisschool hebben ze vaker aan eerdere edities van De Nationale Voorleesdagen deelgenomen dan in de kinderopvang (52% vs. 30%).

Figuur 29. De helft van de niet-deelnemers heeft ook niet aan eerdere edities meegedaan

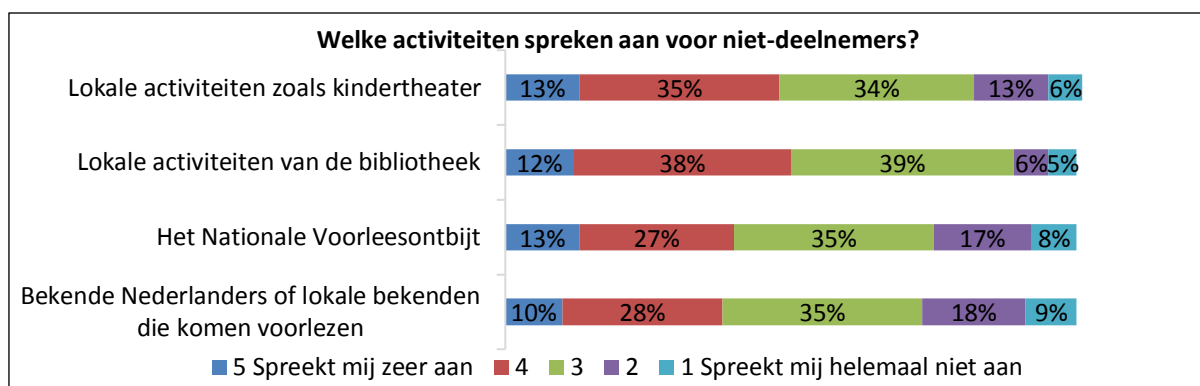
Niet-deelnemers ook heel positief over De Nationale Voorleesdagen en materiaal

Scholen en kinderopvanginstellingen die niet deelnamen aan De Nationale Voorleesdagen wijzen de campagne en voorlezen niet af. Dat zagen we al in de grafiek met redenen om niet deel te nemen. Hieronder zien we dat bijna iedereen die niet deelnam dit jaar het eigenlijk best (heel) leuk zou vinden om wel deel te nemen aan De Nationale Voorleesdagen. Op de vijfpuntschaal geeft niemand aan het niet zo leuk of helemaal niet leuk te vinden en een op de vijf geeft een neutraal antwoord. De rest, maar liefst acht op de tien niet-deelnemers, zou het leuk of heel leuk vinden om mee te doen.

Figuur 30. De meerderheid van de niet-deelnemers zou het (heel) leuk vinden om deel te nemen

De niet-deelnemers hebben via de vragenlijst een indruk gekregen van allerlei materialen van de campagne. Grote aantallen niet-deelnemers geven aan dat het materiaal ze (zeer) aanspreekt. Dit geldt vooral voor de mini-editie van het Prentenboek van het Jaar, de andere boeken uit de Prentenboek TopTien, de voorleesknauffel, maar bijvoorbeeld ook voor de website, kleurplaten en posters. Over ansichtkaarten en sociale media zijn relatief veel niet-deelnemers wat kritischer. De grafiek met de volledige resultaten is opgenomen in de bijlage. Onderstaande grafiek laat zien dat ook activiteiten een groot deel van de niet-deelnemers wel aanspreken, al zijn de percentages niet-deelnemers die hier neutraal in staan ook relatief hoog.

Figuur 31. Lokale activiteiten zoals het kindertheater of van de bibliotheek spreken niet-deelnemers het meeste aan

Als kinderopvanginstellingen en scholen die nu niet mee hebben gedaan wél mee zouden doen, zouden velen van hen de materialen en activiteiten van De Nationale Voorleesdagen gebruiken. Bijna iedereen geeft aan dat zij posters op zouden hangen en lessen uit zouden voeren aan de hand van de suggesties. Ook de voorleeskuffel zou op veel scholen en kinderopvanginstellingen gebruikt worden. Ongeveer de helft van de niet-deelnemers zou het Voorleesontbijt organiseren als aftrap van de campagne als ze zouden meedoen.

Figuur 32. Niet-deelnemers zouden voornamelijk poster ophangen, lessen/activiteiten aan de hand van suggesties en het gebruik van de voorleeskuffel opnemen in hun programma

7 Tot slot

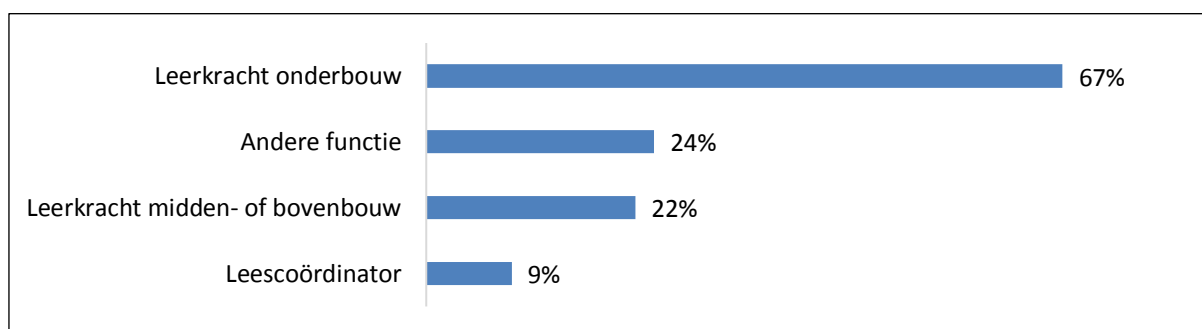
De resultaten van dit onderzoek laten een zeer positief beeld zien van hoe De Nationale Voorleesdagen gewaardeerd en benut worden door kinderopvang en basisonderwijs. Het doel van dit onderzoek was om enkele inzichten te vinden die kunnen leiden tot eventuele accentverschuivingen in de campagne, om uiteindelijk ervoor te zorgen dat alles wat via De Nationale Voorleesdagen wordt aangeboden nog beter kan worden benut. De aanbevelingen hierover zijn te vinden op pagina 4 van dit rapport.

Twee bijlagen sluiten dit rapport af: Bijlage 1 bevat enkele grafieken van vragen die niet in het hoofdrapport staan, in Bijlage 2 volgt een onderzoeksverantwoording.

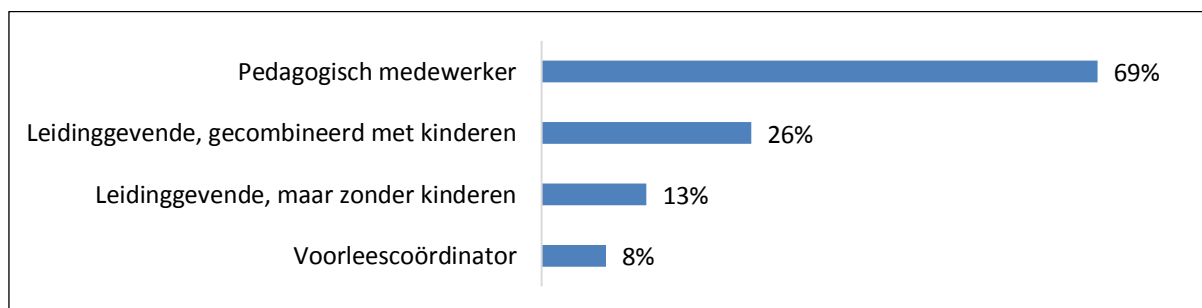
Bijlage 1 Overige vragen

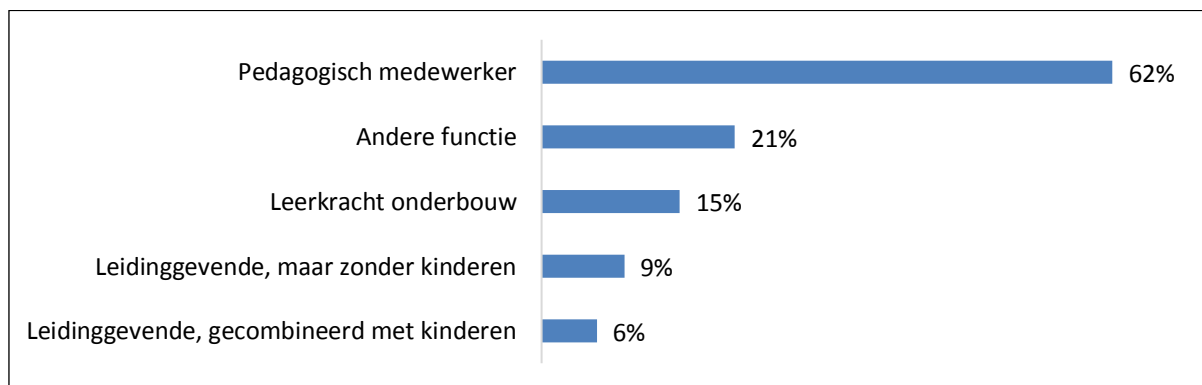
Figuur 1.1 Waar werkzaam?

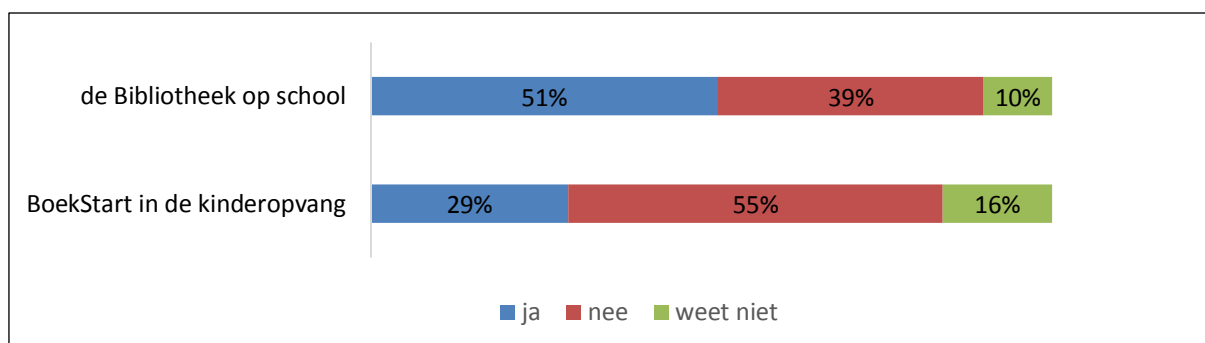
Figuur 1.2 Functie basisschool

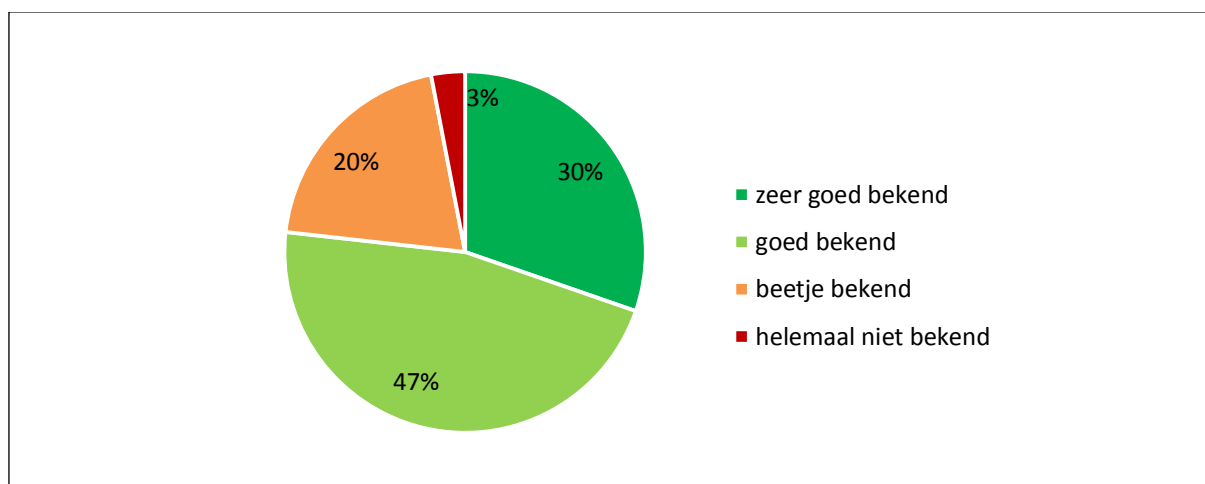
Figuur 1.3 Functie kinderopvang

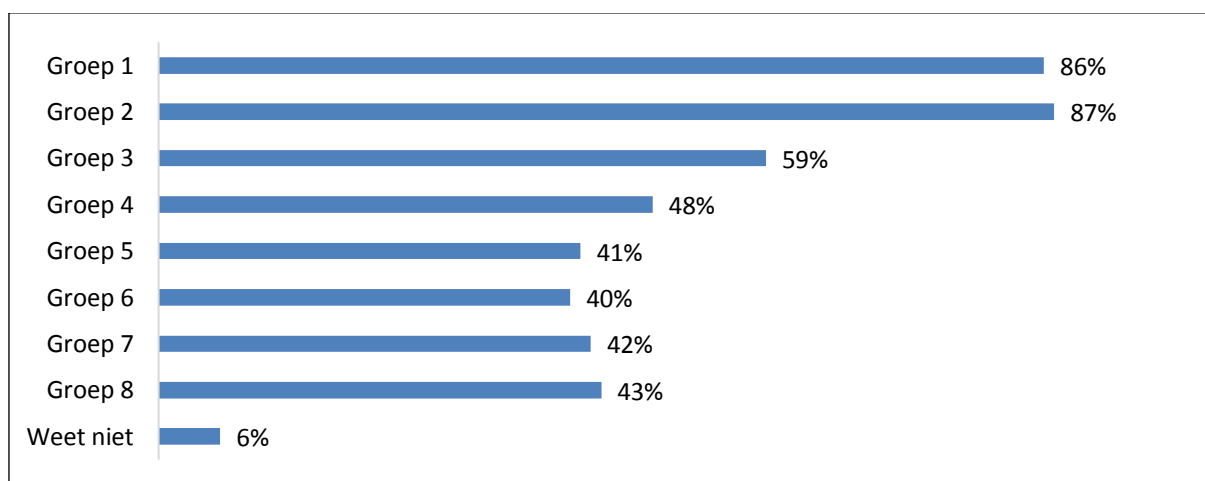
Figuur 1.4 Functie IKC

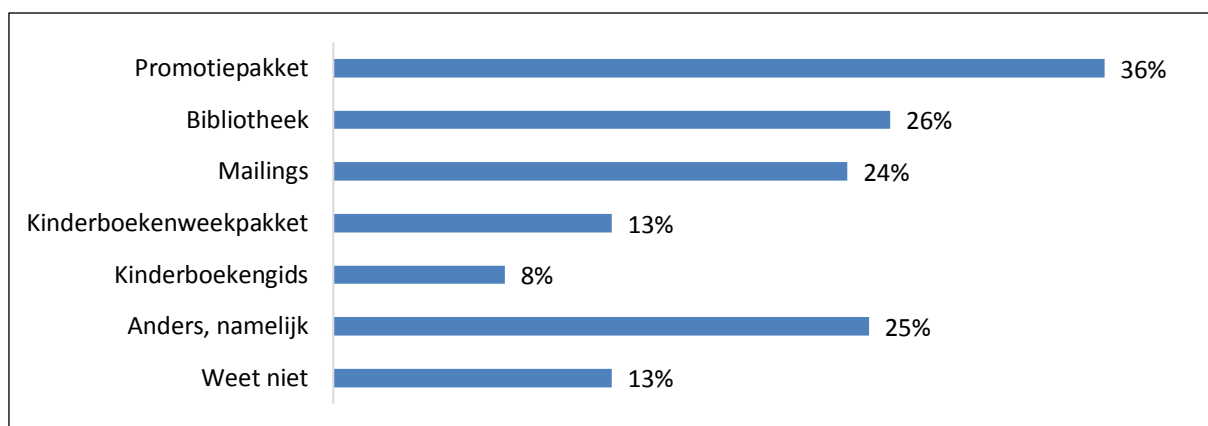
Figuur 1.5 Deelnemen aan volgende programma's

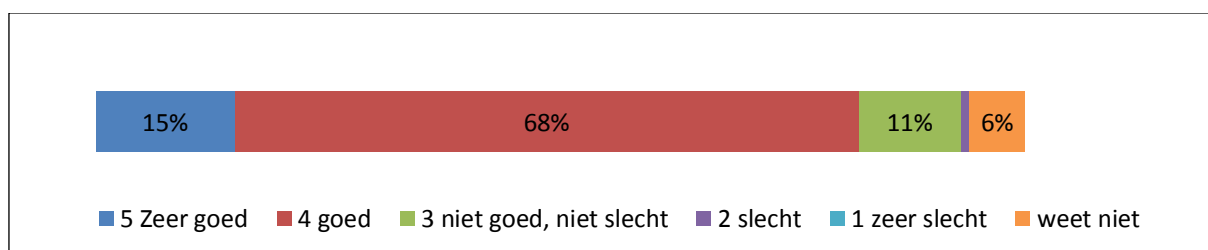
Figuur 1.6 Bekendheid Nationale Voorleesontbijt

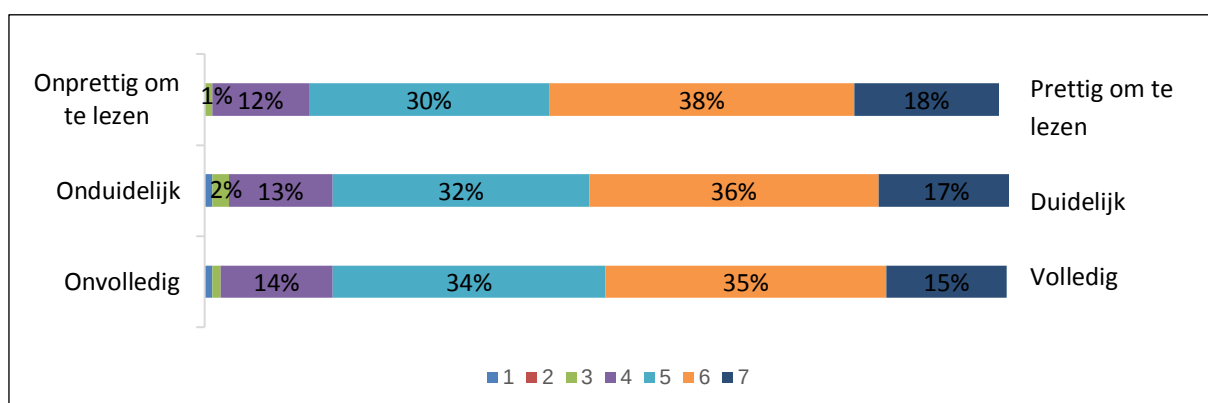
Figuur 1.7 Welke groepen nemen deel aan activiteiten

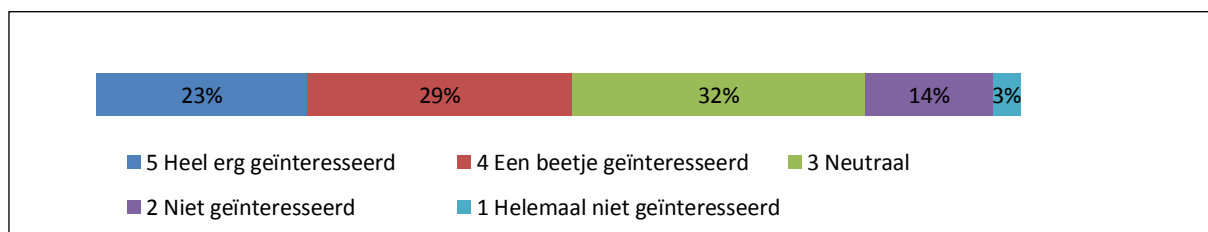
Figuur 1.8 Op welke manier in aanraking gekomen met De Nationale Voorleesdagen

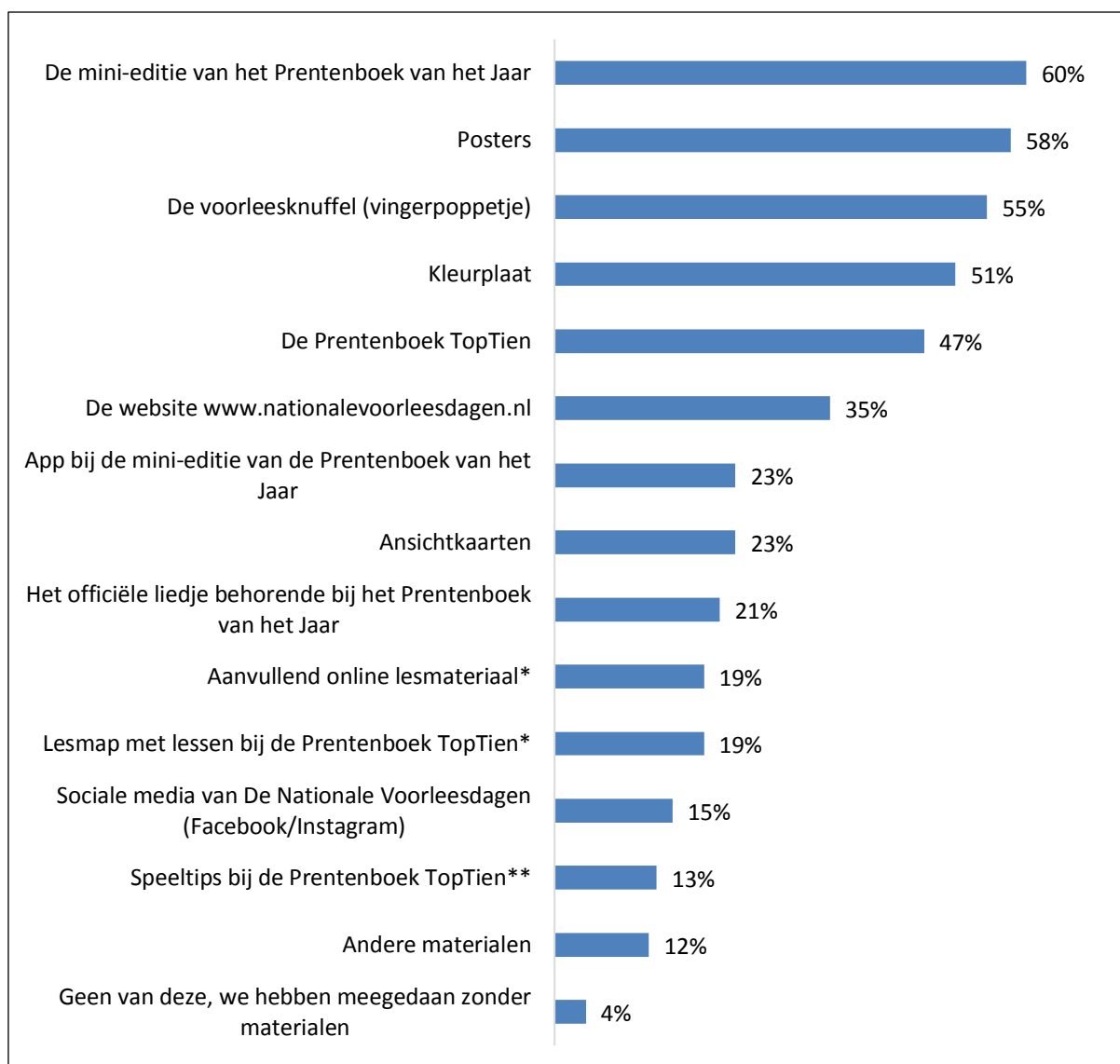
Figuur 1.9 In hoeverre spreekt de algemene informatievoorziening over activiteiten aan

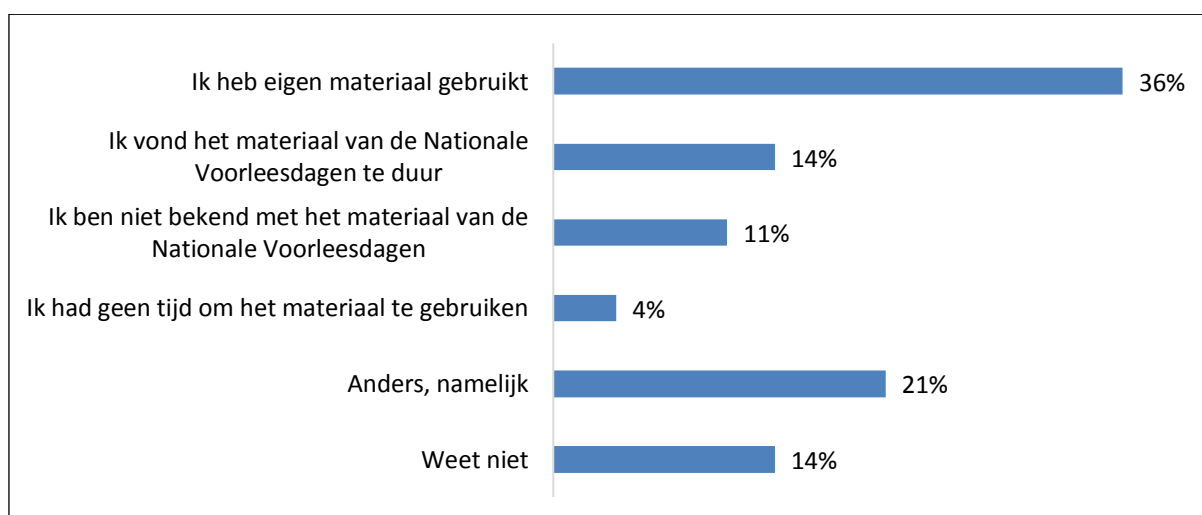
Figuur 1.10 Beoordeling informatie Nationale Voorleesdagen

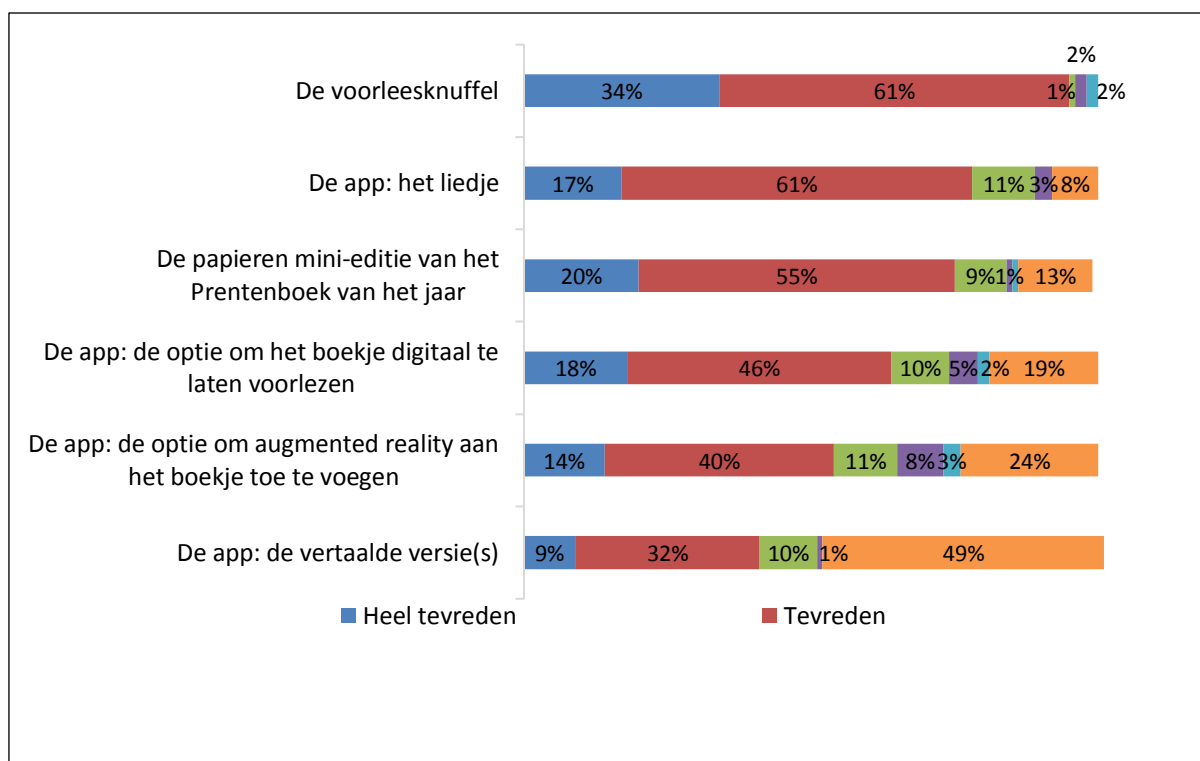
Figuur 1.11 Interesse in lespakket tegen betaling

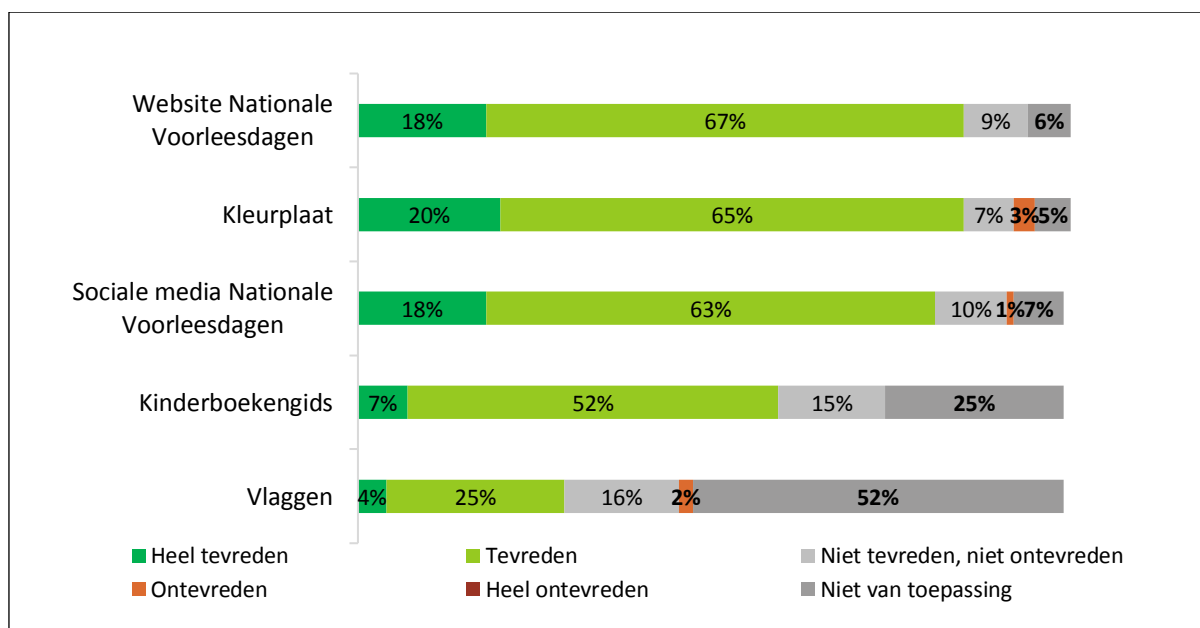
Figuur 1.12 Gebruikte materialen

Figuur 1.13 Redenen om geen gebruik te maken van de campagnematerialen

Figuur 1.14 Tevredenheid materialen

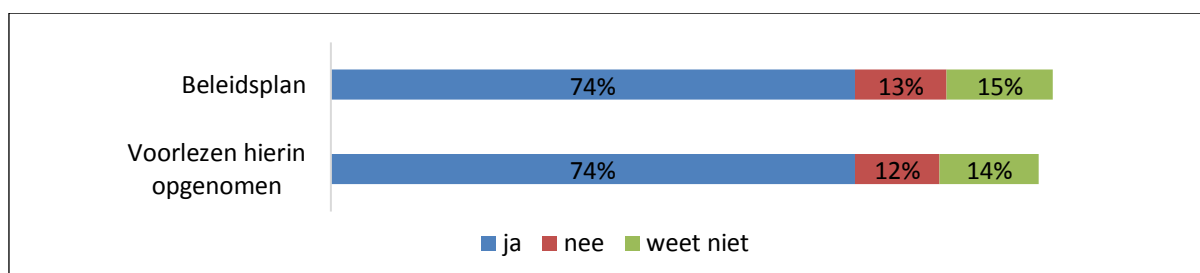
Figuur 1.15 Tevredenheid materialen

Figuur 1.16 In hoeverre spreken materialen niet-deelnemers aan

Figuur 1.17 Beoordeling voorleesklimaat

Figuur 1.18 Beleidsplan en voorlezen hierin opgenomen

Bijlage 2 Onderzoeksverantwoording

Kantar heeft in opdracht van Stichting Lezen en de CPNB onderzoek uitgevoerd onder basisscholen en kinderopvanginstellingen. In deze onderzoeksverantwoording zetten we de belangrijkste specificaties van dit onderzoek op een rij.

Onderdeel	Toelichting																														
Opdrachtgever	Stichting Lezen, met ondersteuning van de CPNB. Stichting Lezen was eerste aanspreekpunt voor Kantar en heeft CPNB op belangrijke momenten om feedback gevraagd.																														
Doel van het onderzoek	Onderzoeken met welke accentverschuivingen in de campagne Stichting Lezen ervoor kan zorgen dat kinderopvanginstellingen en basisscholen De Nationale Voorleesdagen nog beter benutten.																														
Doelgroepen	Kinderopvang: pedagogisch medewerkers, leidinggevenden die zelf ook in de groepen werken, voorleescoördinatoren (of combinaties van deze functies). Iemand die alleen leiding geeft en niet zelf met de kinderen werkte kwam niet in aanmerking voor deelname aan het onderzoek. Basisonderwijs: leerkrachten groep 1-2 en leescoördinatoren.																														
Methode van dataverzameling	Online onderzoek: respondenten hebben een e-mail ontvangen met daarin een korte uitnodigingstekst en een persoonlijke link naar de online vragenlijst.																														
Steekproefbronnen	Twee steekproefbronnen zijn gebruikt: het eigen panel van Kantar en een bestand van EDG Media.																														
Periode van dataverzameling	5 tot 22 maart 2019																														
Behaalde respons	In totaal zijn 815 respondenten ondervraagd. 620 daarvan vielen binnen de doelgroepselectie (zie ‘doelgroepen’). Deze zijn als volgt verdeeld over de subgroepen: <table><tr><th></th><th colspan="2">Kantar</th><th colspan="2">EDG Media</th><th>Totaal</th></tr><tr><th></th><th>NVD ja</th><th>NVD nee</th><th>NVD ja</th><th>NVD nee</th><th></th></tr><tr><td>Kinderopvang</td><td>n=191</td><td>n=98</td><td>n=102</td><td>n=5</td><td>n=396</td></tr><tr><td>Basisonderwijs</td><td>n=109</td><td>n=52</td><td>n=50</td><td>n=13</td><td>n=224</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>n=300</td><td>n=150</td><td>n=152</td><td>n=18</td><td>n=620</td></tr></table>		Kantar		EDG Media		Totaal		NVD ja	NVD nee	NVD ja	NVD nee		Kinderopvang	n=191	n=98	n=102	n=5	n=396	Basisonderwijs	n=109	n=52	n=50	n=13	n=224	Totaal	n=300	n=150	n=152	n=18	n=620
	Kantar		EDG Media		Totaal																										
	NVD ja	NVD nee	NVD ja	NVD nee																											
Kinderopvang	n=191	n=98	n=102	n=5	n=396																										
Basisonderwijs	n=109	n=52	n=50	n=13	n=224																										
Totaal	n=300	n=150	n=152	n=18	n=620																										

o n d e r z o e k s p u b l i c a t i e

STICHTING LEZEN

Nieuwe Prinsengracht 89

1018 VR Amsterdam

lezen.nl